

Kristen tro och politik

Ett historiskt perspektiv på Baptistsamfundet och Pingströrelsens
syn på politik

Kandidatuppsats i TL232R, 15hp
Anney Patras
Examinator: Fredrik Wenell
Handledare: Roland Spjuth
Inlämningsdatum: 2019-03-19

Abstract

The Pentecostal movement in Sweden is the largest denomination that is non-Lutheran. The denomination was founded by Lewi Pethrus who influenced it with his charismatic leadership and a heart for revival in Sweden. He had a longing to see Sweden be more biblical in its political and moral views. N. J. Nordström was a highly respected leader in the Swedish Baptist church and he wanted to urge Swedish Christians to remember that Sweden is built on Christian morals. This thesis contains an historic perspective presented by Pethrus and Nordström regarding political effort by christians in Sweden.

The main questions of this theses are; *“Has Swedish Baptist church and the swedish pentecostal movement regarded that christians from these denominations should engage in Swedish politics?”* To answer these questions, I have analyzed Pethrus and Nordströms sermons regarding this subject. The purpose of this paper is to give a constructive contribution into the discussion of christians involving into the politics whilst living in a more secular world. The thesis concludes that Christians should be involved into politics with bible as their first priority.

Keywords: Politics. Pentecostal movement of Sweden. Baptist Church of Sweden. N J Nordström. Lewi Pethrus.

Innehåll

Abstract	i
Innehåll	2
1: Introduktion	3
1.1 Inledning	3
1.2 Syfte & frågeställning	3
1.3 Material	4
1.4 Avgränsning	4
1.5 Teori och metod	4
1.6 Forskningsöversikt	7
1.7 Disposition	8
2. Frikyrkorna och politiken	9
2.1 De svenska frikyrkorna	9
Baptismen i Sverige	9
Pingströrelsen i Sverige	10
2.2 Frikyrkan och politik.....	11
3. Nils Johan Nordström	13
3.1 Nils Johan Nordström	13
3.2 Fäderlandets majestät och Guds kyrkas	15
3.3 Kristendomen och staten.....	19
3.4 Sammanfattning av de viktiga resultaten	20
4. Lewi Pethrus	22
4.1 Vem var Lewi Pethrus?.....	22
4.2 Given kejsaren vad kejsaren tillhör.....	27
4.3 Sammanfattning	30
5. Analys	32
5.1 Jämförelse	32
5.1.2 Den kristne och staten	32
5.1.3 Den kristne och politiken	33
5.1.4 Bibeln och politik.....	34
5.1.5 Pingströrelsen och Baptistsamfundet	35
5.2 Diskussion.....	35
6. Slutsatser	39
6.1 Sammanfattning	39
6.3 Utvärdering och vidare forskning	40
6.2 Epilog.....	40
Litteraturförteckning	43
Tryckta källor.....	43
Internet.....	43

Antal ord: 17516

1: Introduktion

1.1 Inledning

Jag älskar politik och har funnit det intressant ända sedan jag var tonåring. Politiken gör skillnad i våra liv och därför menar jag att vi bör engagera oss i politiska frågor. Samtidigt studerar jag med syfte att arbeta som församlingsledare. Ska församlingar och pastorer engagera sig politiskt? Dagens samhälle står inför en rad viktiga politiska frågor som också engagerar många i frikyrkan. Frikyrkan har bland annat engagerat sig i migrationsfrågan eftersom den i dag tar emot många medlemmar som har konverterat från Islam till kristendomen. Men frågan är om politiskt engagemang kommer att leda bort kyrkan från det som är dess egentliga uppgift? Och leder det till onödiga splittringar mellan kyrkans medlemmar? Utifrån dessa tankar vill jag skriva en uppsats om politik och tro.

Med uppsatsen vill jag framför allt få en förståelse för hur frikyrkorna historiskt sett har tänkt kring dessa frågor. Jag kommer att fokusera på Pingströrelsens samt det Svenska Baptistsamfundets syn på politik, då det är i dessa traditioner jag känner mig hemma. I uppsatsen vill jag först undersöka bakgrunden till frikyrkornas syn på politik för att sedan fördjupa synen inom baptistsamfundet och pingströrelsen. Jag kommer att jämföra två ledare, från Pingströrelsen och Baptistsamfundet, och deras politiska engagemang. Lewi Pethrus var partipolitiskt aktiv medan N.J. Nordström var sakpolitiskt engagerad.

1.2 Syfte & frågeställning

Syftet med uppsatsen är att få en djupare förståelse för det politiska engagemang som Pethrus hade och den teologiska motivationen till detta. Jag vill också förstå hur Nordström har resonerat kring politiskt engagemang. Utifrån denna förståelse vill jag sedan resonera kring huruvida en pastor, i dag, kan och bör vara partipolitiskt engagerad.

Jag närmar mig detta studium med frågeställningarna:

- Har Svenska Baptistsamfundet och Pingströrelsen ansett att kristna ska engagera sig i politiskt arbete och hur ska de i så fall göra det?

- Ger dessa traditioner skäl till varför kristna ska eller inte ska vara engagerade partipolitiskt/sakpolitiskt om man kommer från dessa samfund?

1.3 Material

Mitt primära material består av två centrala företrädare i de studerade samfunden. För att få en bild av hur Pethrus tänkte kring partipolitik ur ett bibliskt perspektiv kommer jag att analysera hans predikan *Given kejsaren vad kejsaren tillhör* (1944). Jag kommer även att närma mig Pethrus tankar via Joel Halldorfs bok *Biskop Lewi Pethrus* (2017). Joel Halldorfs bok *Biskop Lewi Pethrus* går igenom Pethrus liv och beskriver hans politiska engagemang.

För att närma mig Nordströms teologiska tankar kring partipolitik har jag valt hans bok *Fäderlandets majestät och Guds kyrka* och i den framför allt hans predikningar *Fäderlandets majestät och Guds kyrka* samt *Kyrkan och staten* (1941). Det har skrivits lite om Nordström och just av den anledningen kan jag inte fokusera lika mycket på honom som på Pethrus. Som kompensation skriver jag mer om Svenska Baptistsamfundets historia.

1.4 Avgränsning

Jag har växt upp i och levt i andra länder och tänkte från början välja amerikanska samfund när jag funderade på denna uppsats. Det har varit självklart att jag ska skriva om politik men att sedan endast arbeta med svenska samfund är en avgränsning som har växt fram. Då jag i dag bor i Sverige väljer jag att skriva om svenska samfund. En jämförelse mellan ett svenskt och ett amerikanskt samfund skulle bli alldeles för avancerat för denna uppsats. Det hade också varit intressant att studera hur frikyrkliga som i dag är aktivt engagerade i politiken tänker, men i denna uppsats koncentrerar jag mig istället på att få en historisk förståelse av frågorna. Dess relevans för idag återkommer dock i uppsatsens avslutande diskussioner speciellt i min personliga epilog.

1.5 Teori och metod

Denna uppsats är en idéhistorisk undersökning av hur två svenska frikyrkosamfund ser på, och argumenterar kring, kyrkans politiska engagemang. I uppsatsen arbetar jag med en induktiv metod. Med detta menas att jag inte har utformat en tes, utan jag analyserar och tolkar mitt material för att sedan besvara min frågeställning som finns under rubriken 1.2 syfte och frågeställning. I uppsatsen används

även en komparativ metod som innebär att jag jämför två predikningar för att sedan jämföra deras teologiska hållning kring politiskt engagemang.

Uppsatsen skrivs inom systematisk teologi med inriktning på politisk teologi och etik. Systematisk teologi innebär hermeneutiskt tolkande vetenskap som lik all annan vetenskap innebär att en tolkning bygger på en förståelse om tillvaron. Just därför är min historiska kontext mycket viktig för den hermeneutiska metoden. Detta är också viktigt i historiska studier. Kyrkans roll och plats i samhället har ändrats mycket under de senaste 100 åren och det är viktigt att inte läsa in sin egen situation i tidigare kontexter.¹

Frågorna kring kyrka och politik är en av de absolut största och mest omdiskuterade frågorna inom teologisk etik. Mina frågor ställer också en rad principiella frågor som behöver beaktas när jag ska diskutera och utvärdera Nordströms och Pethrus argument. Av de många frågor som diskuterats ställer jag följande frågor till mitt material i min analysdel: 1. Hur ser Lewi Pethrus och Nils Johan Nordström på statens funktion? Är det meningen att kristna i allt ska underordna sig den eller är det ett mer icke passivt förhållningssätt till staten som förespråkas? 2. Anser Pethrus och Nordström att kristna ska engagera sig i staten/politiken? Anser de att bibeln förespråkar en positiv inställning till politik? 3. Hur anser Pethrus och Nordström att kristna ska argumentera för sina politiska hållningar? Ska de göra det utifrån Bibeln eller kan man utgå från en allmänt förekommande och naturligt given moral som alla människor har gemensamt? Hur har de använt Bibeln när de argumenterat för sina politiska hållningar?²

Historikern Anna Maria Werner menar att religion och ideologi länge har hängt samman. På ett eller annat sätt handlar det om konsistenta världsåskådningar och därmed sammanhåller sociala och politiska principer. En viktig skillnad är att religionen bygger på en mer transcendent verklighet, bortom det materiella, medan politiska ideologier bygger på inomvärldsliga mål, oavsett om de har en religiös åskådning eller inte. Tidigare har de religiösa lärosystemen tjänat som ett fundament för den politiska och sociala ordningen. I vissa länder är det så än i dag. Detta system innebar att ordningar och rättssystem byggde på Guds ord i länder som haft kristendomen som grund och där kyrkan framträdde som ett organ till att utföra Guds vilja i samhället. Moderniseringsprocessen på 1800-talet innebar att religion blev alltmer privat.³ Det är utifrån dessa två perspektiv som både Pethrus och Nordström ska förstås.

I boken *teologisk Etik* skriver Göran Bexell och Carl-Henric Grenholm om olika teorier som behandlar rättvisans innebörd där de framförallt uppmärksammar två olika åsiktsriktningar inom nutida politiska filosofin. Den ena är liberalism, där ett flertal liberala filosofer menar att en rättvis

¹ Werner 2015, 185–186

² För en översikt av denna diskussion, Wells & Quash, *Introducing Christian Ethics*, s 235–249.

³ Werner 2015, 185–186

fördelning av sociala värden är lika fördelning. De menar även att det är fullt möjligt att rationellt kunna argumentera för en uppfattning om rättvisa som är universellt godtagbar.⁴ Den andra uppfattningen är ”kommunitarianism”. Filosofer inom denna uppfattning menar att det inte är möjligt att uppnå en universell uppfattning om rättvisa som är godtagbar samt att människans uppfattning om etisk rationalitet också varierar på grund av traditioner och sociala kontexter.⁵

Bexell och Grenholm diskuterar frågan ”Har kristendomen relevans för människors politiska handlande?”⁶ De besvarar frågan med ett flertal teorier. Den första är att kristendomen ingenting har att göra med politiken. Kristen tro handlar om en relation med Gud, men bryr sig inte om hur samhället är utformat. Kyrkans uppgift i samhället är att utforma en alternativ gemenskap än den som världen erbjuder. Den ska forma en gemenskap som inte lever i splittring utan i fullkomlig kärlek mellan människor och därför ska den inte engagera sig i politiken. Politiken är en världslig gemenskap och inte en andlig. Ofta har en sådan privatisering av kristendomen motiverats av en Luthersk teologi. Lutherska läran innebär att kyrkan ska förkunna evangelium och lämna politiken till den världsliga överheten ”sociala principer kan inte härledas från evangelium och därför bör inte heller kyrkan engagera sig i politiska frågor”.⁷ Detta leder till en mer avkristnad värld och utbredning av sekulariseringen. Kyrkan har inte längre ansvar för skola, sjukvård och socialvård, istället tränger den sig bort från samhället. Religion uppfattas som en privatsak. ”I ett sekulariserat samhälle skall politiska beslut fattas oberoende av eventuella religiösa övertygelser”.⁸ Det finns många invändningar mot denna teori, varav ett är att den presenterar en bild av kristen tro som är alldeles för snäv. Evangelium handlar om enskilda människors frälsning, men har konsekvenser för hennes politiska handlingar.⁹

Den andra uppfattningen om kristen tro och politik menar att kristen tro absolut kan bidra till samhällsfrågor. ”Kristendomen kan ge religiös legitimitet åt rådande samhällsordning och politiska makthavare”¹⁰ Särskilt inom ramen av statskyrkan har kyrka och politik fungerat väl. Kyrkan och staten har kunnat samexistera i frid. Emil Brunner, som har skrivit mycket om skapelseteologin, menar att Guds vilja kommer i uttryck i skapelseordningar och formar utifrån detta en socialaetisk lära. Han menar att Gud, i skapelsen, har inrättat ordningar och att dessa strukturerar det mänskliga livet, äktenskapet, familjen, den ekonomiska ordningen samt den statliga och politiska ordningen. Skapelseordningen är given med skapelsen och därför kan varje människa nå en insikt om vad som är en rätt politisk handling. Brunner är också tydlig med att ” rådande ordningar inte bara är uttryck för

⁴ Bexell. Grenholm 1997, 275

⁵ ibid, 276

⁶ ibid, 276

⁷ ibid, 276

⁸ ibid, 277

⁹ ibid, 277

¹⁰ ibid, 277

Guds vilja för skapelsen utan också för syndens verklighet”.¹¹ Därför kan ingen stat sakraliseras och helt vara i linje med Guds vilja.

Brunners socialetik kan kritiseras. En av de största invändningarna är att den skapar hierarkier eftersom den menar att ordningar är olika bestämt för alla. Rättvisan blir då olika för alla vilket gör att det finns olika sociala ordningar. Den menar att människor har lika värde eftersom alla är skapade till Guds avbild, men eftersom de har olika sociala funktioner så har de olika sociala värden när rättvisan fördelas.¹³

En tredje uppfattning om kristen tro och politisk relevans menar att kyrkan har en profetisk och samhällskritisk uppgift och att kristendomen och politiken går att förena. Den kristne längtar efter Guds rike. Det framtida Guds rike står som ideal för nu. Guds rike innebär ett samhälle där det kristna kärleksidealet är förverkligat. Vi lever inte fullt i Guds rike nu, men de kristna ska inspirera samhället till att likna det i sina ordningar även i dag med en profetisk insyn. Samhället bör då vara präglad av universell solidaritet, politisk demokrati och socialistisk ekonomi.¹⁴

Syftet med detta historiska studium är att få en förståelse och grund för att tänka vidare kring frikyrkligt politiskt engagemang i dag samt huruvida pastorer i dessa traditioner kan vara partipolitiskt aktiva. Jag kommer att diskutera sådana möjliga konsekvenser i ett epilogkapitel.

1.6 Forskningsöversikt

Jag har inte funnit mycket material som jämför Pingströrelsens och Baptistsamfundets syn på politik. Det finns inte heller mycket skrivet Nordström. David Lagergren visar på Nordströms betydelse på flera ställen i sin historik över Svenska Baptistsamfundet, i boken *Framgångstid*. Däremot verkar det inte finnas något utförligt studium av hans syn på kyrka och politik. *Tro, Frihet, Gemenskap: Svensk baptism genom 150 år* skrevs av Berit Åqvist och har en genomgång av Baptistsamfundets historia och hur den tog form i det svenska samhället.

Däremot skriver Carl-Gustav Carlsson utförligt om Pethrus syn på människan, samhället och Gud utifrån Pethrus predikningar och annat material av Pethrus. Han kallar sammansättningen av allt material han finner om Lewi Pethrus för ”Corpus Pethrus”.¹⁶ Pethrus anser, skriver Carlsson, att människan som skapelse har ett ansvar som har blivit lagt på henne när hon skapades. Det är också viktigt att hon har en fri vilja. Hon bär ansvar för sig själv, gentemot sina medmänniskor, men också inför Gud. Detta tar praktisk form i Pethrus politiska engagemang där ansvarstagandet fungerade som ett

¹¹ *ibid*, 277-278

¹³ *ibid*, 278

¹⁴ *ibid*, 278-279

¹⁶ Carlsson 1990, 7, 15

aktiverande incitament.¹⁷ Gud kan verka genom människan som ett redskap för Honom och i det anseendet ska människan självklart ha Gud med i riksdagen och ge Honom plats att påverka. Det är individen som bestämmer hur dess samhälle och kultur ska vara och det är därmed också människan som kan låta Gud vara i centrum utav detta.¹⁸ Pethrus texter när det gäller samhället handlar om hur Sverige håller på att avkristnas. Begreppet innebär att samhället och riksdagen tar avstånd från Gud och försöker styra landet utan Honom. Enligt Pethrus har Sverige på 60-talet blivit ett avkristnat samhälle. Han ifrågasätter den svenska statens legitimitet och är på gränsen till en så kallad systemöverskridande kritik mot det Pethrus ser som en maktpositivism i Sverige och partidiktatur.¹⁹

Nu är det dags för det svenska folket: ”som till sin majoritet älskar vår urgamla frihet, kastar av sig den diktatoriska tvångströja som nu håller på att kväva vår trosfrihet, vår frihet att fostra barnen enligt vår egen övertygelse och friheten att vara medbestämmande i vårt lands framtida öde”.²⁰

1.7 Disposition

Uppsatsen är delad i fem olika delar. För att förstå Baptistsamfundet och Pingströrelsen ger kapitel två en kort historik om dessa samfund och deras politiska engagemang. Detta behövs för att förstå den historiska kontexten för dessa traditioner. I kapitel 3 finns en bakgrund till Nordström och sedan en genomgång av hans predikningar. I kapitel 4 ges bakgrund om Pethrus och en genomgång av hans predikan. I kapitel 5 görs en analys av Nordströms och Pethrus förhållningssätt till politik och samhällsengagemang som också diskuteras. I kapitel 5 diskuterar jag Pethrus och Nordströms syn på politik, i ljuset av det som jag har skrivit om politisk relevans utifrån Bexell och Grenholms bok. I kapitel 6 redovisar jag mina slutsatser och i epilogdelen sammanfattar jag några reflektioner kring uppsatsen. I samma kapitel ges förslag till vidare forskning.

¹⁷ *ibid*, 75

¹⁸ *ibid*, 143

¹⁹ *ibid*, 159–160

²⁰ *ibid*, 160

2. Frikyrkorna och politiken

2.1 De svenska frikyrkorna

Frikyrkorna i Sverige växte fram under 1800-talet som en motreaktion till att man bland annat upplevde en förslappning och urvattning av det kyrkliga livet i dåvarande enhetskulturella Sverige. Predikanter som längtade efter att förmedla omvändelse och ett helhjärtat kristet liv förkunnade detta till församlingar. Vissa områden i Sverige blev starka fästen för väckelserörelsen. Dessa inkluderar Värmland, Uppland och Småland.²²

Benämningen ”frikyrklig” är komplicerad och vad som avses med orden statskyrka, frikyrka, nationalkyrka och folkkyrka är inte alltid tydligt. Sedan år 2000 är alla kyrkor i Sverige formellt frikyrkor eftersom Svenska kyrkan då blev frikopplad från statlig styrning. Inom Sveriges Kristna Råd (SKR) talas det om fyra olika kyrkofamiljer: lutherska kyrkan, romersk-katolska kyrkan, ortodoxa kyrkan och frikyrkan. Kyrkor som tänker kring medlemskap via ett visst geografiskt område och de människor som bor där betecknas som Svenska kyrkan eller folkkyrka. Detta skiljer sig från de samfund som tillhör frikyrkofamiljen, som tänker på medlemskap i frågan om en personlig bekänkelse och frianslutning till församlingen.²³

Frikyrkan har karaktäriserats av sin starka betoning på den personliga tron och att församlingen skulle bestå av troende människor.²⁴

År 1905 och 1910 samlades kyrkoledare från olika kyrkofamiljer för att ha det första ekumeniska kyrkomötet. I dessa möten diskuterades samtidens sociala frågor, situationen för barn och ungdomar samt frågor om krig och fred. Via *Svenska Morgonbladet* fick frikyrkan ut sin syn på samhällets aktuella frågor. År 1938 firades flera olika jubileer inom frikyrkan: 90 år sedan det första baptistiska dopet i Sverige och 60 år sedan Svenska Missionsförbundet bildats. Vid detta lag var den frikyrkan en stark faktor i samhället.²⁶

Baptismen i Sverige

²² Cedersjö 2001, 41

²³ Ibid, 42

²⁴ Ibid, 41

²⁶ Ibid, 43

1848 bildades den första baptistförsamlingen i Sverige av F.O. Nilsson. Nilsson konverterade till baptismen i USA och på grund av sin verksamhet i Sverige blev han fängslad och sedan förvisad från Sverige. Efter stora protester upphävde kungen 1860 hans landsförvisning och Nilsson fick flytta tillbaka till Sverige. 1852 döpte Nilson Anders Wiberg, en luthersk präst. Wibergs journalistiska gåva och många resor runt om i landet bidrog till att antalet baptister växte – detta trots stort motstånd från många som ville stoppa baptismen.²⁷

År 1857 grundades det Svenska Baptistsamfundet. Pastor Wiberg kallade samman ombudsmännen från de baptistiska församlingarna runtom i landet och därmed bildades samfundet.²⁸ Dess syn på samfundet formulerades senare av Hjalmar Danielsson och Nils Johan Nordström:

Svenska baptistsamfundet är främst en arbetsgemenskap mellan svenska baptistförsamlingar med syfte att på den Heliga skrifts grund och i enlighet med baptisternas trosåskådningar verka för Kristi rikets utbredande i hemlandet och utländska missionsbefäl.²⁹

Baptisternas teologi karaktäriseras väl av Charles Spurgeons teologi som betonade att den Helige Andes närvaro är väsentlig för den troende. Andens närvaro syns i frukten av människans liv (Gal 5:22-23). I den baptistiska trosbekännelsen omnämns inte andedop, utan Andens uppfyllelse (Apg 2:4). Andens uppfyllelse sker inte endast en gång utan kan och bör ske varje dag.³⁰ Baptisternas tidigaste särdrag var deras syn på dopet och nattvarden. Baptistsamfundet menar att innan den troende döps ska denne veta vad den döps till. Detta står i kontrast mot barndopsläran som förekommer i andra traditioner och som menar att det är bibliskt korrekt att döpa spädbarn. Angående nattvarden menade baptisterna att den tillhör Kristi gemenskap (1 Kor 10:17) och är för Kristi kropp.³¹

Pingströrelsen i Sverige

Pingströrelsen nådde Sverige i november 1906 genom Andrew. G. Johnsson (1878–1965) som var den första svenska missionären från Azusa Street. Han började sin verksamhet i Skövde där Elimkyrkans övre sal blev centrum för väckelsen. Han hade god kontakt med den norske metodisten T. B. Barratt och baptisten John Ongmann och på grund av dessa män, som gav honom förtroende i Sverige, fick han en god ingång i svensk frikyrklighet. Johnsson förkunnade i många städer och inom några månader fick han fäste i Örebro, Göteborg och Stockholm. När T. L. Barratt besökte Sverige i maj 1907 bekräftades Johnssons teologiska tankar och andra Azusa Street predikanter tankar i Sverige. Stockholm nåddes av rörelsen 1907 men trots det var det sydvästra Sverige som blev centrum för rörelsen under de första åren. Den första tidskriften med namnet *Glöd från altaret*, kom ut i Göteborg.

²⁷ Parker 1982, 99–100

²⁸ Danielsson, Nordström, 1936, 6

²⁹ *ibid*, 1936, 5–6

³⁰ *ibid*, 35–37

³¹ *ibid*, 44–45

Ett annat exempel på rörelsens dominans i södra Sverige historia är Nyhemsveckan som är rörelsens viktigaste konferens och äger rum utanför Mullsjö varje sommar.³²

1910 bildades Stockholms sjunde baptistförsamling, Filadelfia Stockholm, som fick Lewi Pethrus som föreståndare. Pethrus etablerade sig snabbt som en stark predikant och hade en nära vänskap med Barratt. Pethrus upplevdes som en hotande utmaning för baptistledningen i Stockholm och 1913 uteslöts han och Filadelfiaförsamlingen ur Baptistsamfundet på grund av att församlingen hade haft en öppen nattvardsgång.³³

Separationen från Baptistsamfundet resulterade i bildandet av en fristående rörelse inom pingstväckelsen som senare kom att kallas för Pingströrelsen. Lewi Pethrus blev en informell ledare för rörelsen och betoningen på ”den fria församlingen” präglade kraftigt rörelsen. 1919 utfärdades en deklARATION som kan liknas vid en slags samfundsdeklARATION.³⁴

1920-berikades Pingströrelsen med ett flertal nya predikanter och försvarare. De två främsta var Sven Lidman och G.E. Söderholm. Under detta decennium utsattes även rörelsen för förföljelse av dagstidningar och myndigheter. En helandekampanj med Smith Wigglesworth år 1921 stod i centrum för detta. Pingstvännerna sexdubblades under detta decennium från ca 5 000 till ca 30 000³⁵.

2.2 Frikyrkan och politik

I 1 Pet 2:9–10 står det att den som tillhör Kristus är del av ett heligt folk och tillhör Guds rike. Om den kristne är en del av ett ”heligt folk”, hur ska de då förhålla sig till de som inte är ett heligt folk? I frikyrkan uppmanades människor till att ta ett personligt beslut att följa Kristus och därefter leva ett liv i enlighet med Guds ord.³⁶ Hur har då frikyrkan som har en personlig bekännelse till Kristus tänkt angående politik?

Björn Cedersjö menar att ”leva i världen men inte av världen” är något som det talas mycket om i de frikyrkliga sammanhangen. Citatet är inte hämtat från Bibeln men går tillbaka till Jesu översteprästerliga förbön i Joh 17:11; 14. Ett annat bibelställe som hänvisas till som stöd för citatet är Rom 12:2 (”och anpassa er inte efter den här världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av ert sinne så att ni kan pröva vad som är Guds vilja: det som är gott och fullkomligt och behagar honom”). I kyrkan har det funnits olika tankar kring hur den enskilde kristne är en medborgare i två världar.³⁷

³² Alvarsson 2014, 12–13

³³ Ibid, 13

³⁴ Ibid, 13

³⁵ Ibid, 13

³⁶ Cedersjö 2001, 115

³⁷ Ibid, 116

I svensk frikyrklighet har vissa klart markerat gränsen mot sådant som ligger utanför församlingens gemenskap och menat att allt utanför församlingens livsområde är världsligt. Detta skulle inkludera idrottsrörelser, politiskt engagemang eller andra händelser ”i världen”. Samtidigt har det funnits ett starkt samhällsengagemang i såväl sociala och politiska frågor bland vissa frikyrkor. Den senare gruppen menar att kristna har ett självklart uppdrag i att ta ansvar för den värld hon lever i nu.³⁸

Enligt Cedersjö visar forskning att många frikyrkliga har gjort stora insatser i samhället genom sociala stödinsatser i politiskt arbete, nykterhetsarbete och men också i fackligt arbete – att leva i världen och ta ansvar för den har varit viktigt. Hans undersökning visar att det mer ofta än sällan har funnits en positiv grundsyn när det gäller kyrkomedlemmarnas engagemang i samhället, genom politiskt och fackligt arbete. Frikyrkliga har haft politiska förtroendeuppdrag som t.ex. kommunpolitiker eller riksdagsledamöter. Församlingsordförande kunde historiskt också ofta sitta med i kommunnämnden medan missionshusen inte sällan lånades ut för valmöten.³⁹

Flera andra har också visat på frikyrkans betydelse för Sveriges utveckling som de klassiska folkrörelserna tillsammans med nykterhets- och arbetarrörelsen. 1920 var var tredje svensk medlem i någon av dessa rörelser och de spelade en stor roll i Sveriges omdaning. De äldre frikyrkorna var också i relation till sin storlek mycket överrepresenterade i riksdagen. Frikyrkohistorikern Ulrik Josefsson konstaterar att de äldre frikyrkorna, som bland annat Baptistsamfundet, kanaliserade en del av sitt engagemang i politiskt arbete medan Pingströrelsen från början oftast var apolitisk. Josefsson skriver om den tidiga Pingströrelsen: ”Det fanns säkert ett ointresse för politiskt arbete. Däremot fanns både intresse och handlingskraft i vissa sakfrågor som fattigvård och matbristsituation men även för frågorna kring rusdrycksförbud”.⁴⁰

I *Frikyrkosverige, en livsstudie* (1977) visas en statistisk undersökning där det framkommer att dubbelt så många frikyrkomedlemmar var medlemmar i politiska föreningar än svenskar i övrigt. Samfundsskillnader syns tydligt när det gäller partipolitiskt engagemang. Här visas att Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionsförbundet hade starkast partipolitiskt engagemang medan Örebromissionen och Frälsningsarmén hade lägst.⁴¹

Gemensamt för frikyrkliga tycks vara en betoning på att den kristna församlingen har ett samhällsansvar, människan har fått i uppdrag att ta hand om skapelsen och att betjäna andra människor. Ett annat motiv till att vara samhällsansvarig är missionsuppdraget. Den troende ska vara ljus där den är oavsett om det är i det politiska sammanhanget eller i andra sammanhang.⁴²

³⁸ Ibid, 117

³⁹ Ibid, 120–121

⁴⁰ Josefsson, 2005, s 375. Se vidare om folkrörelserna, s 371–376.

⁴¹ Cedersjö 2001, 121

⁴² Amnå, Johannesson (Red) 1993, 363–364

3. Nils Johan Nordström

3.1 Nils Johan Nordström

Nils Johan Nordström, ofta kallad N. J. Nordström, föddes 1880 och avled 1943. Han var den förste ordinarie läraren vid Betelseminariet i Stockholm på 1900-talet, som erhöll svensk akademisk examen. Han var till viss del skeptisk till de stora evangelisternas väckelsekampanjer som började dominera vissa kristna sammanhang under 20-talet. Nordström ansåg inte att väckelser är ett verk av människor, utan att det endast kan ske genom Guds kraft. ”Verklig väckelse alltid är Guds verk”, skrev han. Detta sade han för att förtydliga att väckelse inte sker på grund av en enskild predikant utan bara genom Kristus.⁴³

Nordström ägnade sitt liv åt att utveckla Baptistsamfundet, detta gjorde han bland annat genom att utveckla olika verksamheter. År 1905 stiftades Svenska Baptisternas Ungdomsförbund (SBUF). Denna leddes av Hjalmar Danielsson, assisterad av Nordström som också var sekreterare i förbundets styrelse.⁴⁴

Nordström var en försvarare av samfundslegitimitet. Han började sin bana som en av samfundets främsta debattörer. Under Stockholms-distriktets årsmöte för det Svenska Baptistsamfundet 1916 sade han enligt Lagergren att ”församlingar med likartad trosåskådning har alltid känt behov av gemenskap med varandra”.⁴⁵ Detta sade han för att uppmärksamma sin syn på uteslutningen av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm från Baptistsamfundet. Han menade att det Baptistsamfundet visserligen hade sina brister men att dess grundprinciper överensstämde med ordets anda och bokstav. Tro, dop och nattvard var sådana grundprinciper och en församling som tillhörde samfundet kunde därför inte uppta människor i sin församling som inte erkände de baptistiska principerna.⁴⁶ Lagergren summerar Nordströms syn genom att citera honom i sin text:

Den slutna kommunionen är ett kraftigt hävdande af församlingsgemenskapens betydelse och förhindrar oordningar. Fastän Nordström ser den mer som en praktisk än en dogmatisk fråga, försvarar han dock uteslutningen av ”församlingar som omfattat sådana läror, som de öfriga församlingarna måste anse oförenliga med samfundets allmänna grundsatser”.⁴⁷

⁴³ Lagergren 1989, 31

⁴⁴ Ibid, 36

⁴⁵ Ibid, 53

⁴⁶ Ibid, 53

⁴⁷ Ibid, 53

Nordström drev dock inte ett försvar för ”den sluta kommunionen” fullt ut. 1919 skrevs en motion till den allmänna konferensen. Motionens initiativtagare misstänks vara John Ongman medan Nordström verkar vara författaren bakom motionen. Denna motion blev undertecknad av en del människor som inte höll med varandra, utom just i frågan om att välkomna pingstförsamlingarnas medlemmar till baptistförsamlingar. Detta då sedan Lewi Pethrus med Filadelfiaförsamlingen blivit uteslutna, hade flera församlingar brutit sig ut ur Baptistsamfundet. Nu fanns det en del församlingar med baptistisk åskådning som inte tillhörde någon distriktförening. Motionen yrkade på att medlemmarna från dessa församlingar skulle få ta del av nattvarden i baptistförsamlingarna men också att man skulle utfärda flyttning och rekommendationsbetyg till sådana medlemmar som var döpta efter att blivit troende till Kristus.⁴⁸ Motionen gick igenom och samfundet valde en mer öppen hållning i nattvardsfrågan. Dock debatterades detta mycket i deras tidskrift *Veckoposten* även långt efter beslutet.⁴⁹

Nordström arbetade som rektor för Betelseminariet i Stockholm från 1927. Det hade länge funnits en spänning mellan Betelseminariet och Örebro MissionsSkola (ÖM) grundad av John Ongman. Under den senare hälften av 20-talet uppstod en större spänning mellan dessa skolor. Detta gällde den historisk-kritiska bibelforskningen – inom frikyrkokretsar ofta känt som ”nyteologin”.⁵⁰ Betelseminariet med sina akademiska lärare anklagades för att vara opålitlig i bibelsynsfrågan. Detta på grund av att en lärare vid namnet Fredrik Hedvall, under ett gymnasiemöte på Ulvåsa 1927, rekommenderade boken *Bibeln och vår tid* av Harry E. Fosdick, en bok som hade fått giftstämpel av *Veckoposten* och ansågs vara icke bibeltrogen. Ongman ifrågasatte Hedvalls rekommendation varpå Hedvall sade att han hade rekommenderat boken, men inte att skapelseberättelsen inte var trogen. Nordström skrev i en artikel i ÖMs tidsskrift *Missionbaneret* att förslaget att läsa Fosdick inte innebär att man delar Fosdicks tankar i allt. Han tog Örebromissionens förlag som exempel och menade att de hade gett ut den amerikanske baptistpastorn I. M. Haldemans bok *Modernism eller bibeltro*, ”trots att denne hävdade i andra sammanhang att läran om andedopet är grundfalsk, att tungotal är Satans verk och att kvinnor inte bör tala offentligt”.⁵¹

Nordström engagerade sig även för flera andra kyrkliga satsningar. 1912 bildades Fria Kristliga Studentföreningen (FSK). Nordström spelade en betydande roll för FSK, först som en av redaktörerna för den skriftserie som den utgav och sedan som utgivare tillsammans med flera andra medarbetare. Han var även ordförande för riksorganisationen av FSK åren 1922–1925.⁵²

⁴⁸ Ibid, 57

⁴⁹ Ibid, 61–63

⁵⁰ Ibid, 91

⁵¹ Ibid, 92

⁵² Ibid, 152

Våren 1918 kom ett förslag att en frikyrklig samarbetskommitté skulle tillsättas. Förslaget stötades av FKS och togs emot väldigt positivt under Baptistsamfundets allmänna konferens det året. Det nya organet skulle ”ta initiativ och väcka förslag, som sedan skulle underställas respektive samfunds styrelser”.⁵³ Nordström blev insatt i samarbetskommittén, att välja in honom motiverades väl. Han var en av de som var initiativtagare av kommittén och var även på väg att bli det kristna samarbetets talesman för Baptistsamfundet. Han var även sekreterare för det tredje frikyrkomötet och fick en utredningskommitté som mötet tillsatte. Uppdraget handlade om att utreda frikyrkosamfundens förhållande till statskyrkan. 1922 kom resultatet av detta i en bok med titeln *De frikyrkliga och statskyrkan*.⁵⁴

Baptismen hade haft ett tidigare politiskt engagemang i sakfrågor och Nordström präglades av detta när det gällde hans egna politiska engagemang i olika sakfrågor. Det fanns många baptister i Sveriges riksdag och i början av 1900-talet utökades dessa representanter. Men 1914 led de ett allvarligt bakslag. Endast fyra baptister fanns i riksdagen efter det årets val.⁵⁵ På baptistiskt håll ville man hålla kvar en gräns mellan det jordiska väldet och Guds rike, varför man inte ville ha en statskyrka. Dock önskades det att ”staten inträdde så att den gav rum för verklig nytestamentlig kristendom”. De frikyrkliga vände sig mot kyrkans bundenhet till staten och ville ha mer frihet bland frikyrkor. Med detta sagt ville de inte att svenska kyrkan skulle försvinna, men de ville inte heller att den skulle vara ett kulturellt institut.⁵⁶

Nordström såg också utbildning och folkbildning som viktigt. För att, ”upprätta en plan för skolan och en beräkning av kostnaderna” tillsattes 1919 en kommitté år som bestod av Olof Nilsson, Fredrik Hedvall och N J Nordström. Denna kommittés uppgift utformades av ett förslag där baptistsamfundet enades om att starta en folkhögskola. År 1920 publicerades kursplanen för den nya folkhögskolan som omfattade 36 timmar, i dessa ingick 6 timmar för kristendomsundervisning och 6 timmar för svenska-undervisning. 1921 köptes egendomen som låg i Sjövik. 26 juni samma år invigdes folkhögskolan och första året bestod skolan av 34 elever och 4 lärare.⁵⁷

3.2 Fäderlandets majestät och Guds kyrkas

Nordströms bok *Fäderlandets majestät och Guds kyrka* innehåller hans tankar om Guds församlings uppdrag i det land man bor. Boken består av ett flertal predikningar och även Nordströms teologiska tankar om olika ämnen inom kyrkan. Jag ska här redogöra för hans tankar ur hans predikan med

⁵³ Ibid, 152

⁵⁴ Ibid, 152

⁵⁵ Ibid, 165

⁵⁶ Ibid, 169

⁵⁷ Ibid, 181

samma namn som boken. Hans teologiska övertygelser finns också nedtecknade i kapitlet ”*Kristendomen och staten*”, därför kommer även det att sammanfattas här. Dock är mitt primära syfte att fokusera på hans föredrag: *Fäderlandets majestät och Guds kyrka*. ”Så sant vi äga ett fädernesland, vi ärvde det alla lika, med samma rätt och med samma band för både arma och rika – Heidenstam.”⁵⁸

Med detta citat börjar hans föredrag. Han skriver vidare om att alla som bor i Svea rike äger ett fädernesland och att det svenska folket har ägt landet sedan urminnes tider. Det svenska folket har format landets kultur till vad det är i dag och släkte efter släkte har givit sitt bidrag till landets tillväxt. På det sättet har Sverige blivit vad det är i dag; ”Sverige, det gamla, det fria, det härliga landet i Norden.”⁵⁹

Att äga ett fädernesland är inte en självklarhet för alla. Svensken förstår inte rotlösheten och sorgen av att inte ha ett fosterland, då de har det vackra Sverige. Det finns ingen lott i livet som är så hård och tung, som den som inte har något land: ”Det betyder att vara andligen och lekamligen rotlös och hemlös, att sakna en fast punkt i tillvaron, det betyder att sakna de största och rikaste av livets timliga värden.”⁶¹

Men fäderneslandet är inte endast historia och platsen där de svenska fäderna har bott. Det är också dess folk – det folk som bor i landet. Att älska sitt fädernesland är att älska och känna solidaritet med dess folk. Om en människa endast älskar landet, men inte dess befolkning, är det inte äkta kärlek.⁶²

Nordström betonar vidare att den exklusiva patriotismen har skapat många svårigheter och lidanden i världen. Äkta fosterlandskärlek är att visa tacksamhet till landet och människorna som bor där och att dela sina plikter och förmåner med landets befolkning. Det svenska folket är varken bättre eller sämre än andra folk, men det är ett folk som är vana vid friheten som Sverige har gett dem. Att bevara denna frihet och kärleken till friheten har kostat Sverige en del, men om det är något som svenskarna vill bevara så är det landets frihet.⁶³

Nordström skriver vidare att frihetsbegreppet är svårdefinierat och har en mångtydig mening. Under olika tider har friheten fått olika definitioner och inte mer än sällan har friheten definierats med något som i grunden är annat än frihet.⁶⁴ ”Frihet innebär i varje fall den enskildes och folkets rätt att själv gestalta sitt öde, att icke stå under främmande herrars tvång.”⁶⁵ Denna frihet har den svenska

⁵⁸ Nordström 1941, 7

⁵⁹ Ibid, 7

⁶¹ Ibid, 8

⁶² Ibid, 8

⁶³ Ibid, 9

⁶⁴ Ibid, 10

⁶⁵ Ibid, 10

befolkningen ägt sedan urminnes tider och när någon har försökt att ta den från folket, har de kämpat för den⁶⁶

Han menar vidare att det svenska folket, genom sin historia, har ägt den politiska friheten. Att folk har fått kämpa för och offra mycket för tanke och trosfrihet. Det finns krafter som inte vill att folket ska ha den friheten och det är viktigt att kämpa emot sådana krafter.⁶⁷ Nordström anger inte själv vilka krafter han menar, men i Europa pågick i början av 40-talet andra världskriget och i Tyskland och Sovjet fanns diktaturer. Men han kan också syfta på att sekulariseringen av Sverige hade börjat ta fart och det fanns förslag på att ge mindre kristendomsundervisning i skolan under den tiden. Friheten går förlorad om en generation inte förstår dess värde. Nordström ger exempel på förlorad frihet och menar att den går förlorad i hans egen tid, när den politiska friheten och tankefriheten inte längre är så stor. Han citerar författaren och filosofen Alf Ahlberg som skriver:

Nu synes den västerländska mänskligheten åter genomgå en kris, som hotar att förvandla segern till nederlag. I den ena staten efter den andra börjar man tillämpa principen att tankelivet skall kopplas in i det statliga maskineriet, likriktas, uniformeras. Och vi får bevittna det paradoxala skådespelet, att massorna som sina befriare hälsa dem, dom beröva dem t. o. m. den formella rätten att tänka fritt – sedan de för länge sedan berövat dem varje spår av förmåga att göra det.⁶⁸

Han menar att Sverige inte är där än. Svenskarna äger fortfarande tanken och trosfriheten och det behöver bevaras. Trosfrihetens grundsats finns inskriven i Sveriges grundlag. Denna grundsats blev skriven tidigt i svensk lag och det har en stor betydelse, menar han. Därför kan inte friheten gå förlorad.⁶⁹

Vidare poängterar Nordström att friheten och demokratin som Sverige har kommer av kristendomens påverkan i landet. Dessa värden är resultatet av kristendomens påverkan i generationer som Sverige har fått. Just därför kan man inte bestrida att demokratin – friheten i landet står och faller med kristendomen.⁷⁰

Det samma kan sägas om de juridiska lagar som Sverige har. Genom kristendomens påverkan under århundranden finns den rättsordning som Sverige har. Även de som inte är troende har fått sin rättssyn och etiska grundsyn påverkad av förkunnelsen och arbetet av de kristna i landet. ”Här må endast sägas, att denna rättsordning, i vars hägn vi leva vårt liv, är ett så omistligt värde, att dess förlust skulle innebära den största olycka, som kunde drabba vårt folk, en katastrof liktydig med den, som förlusten av friheten skulle betyda.”⁷¹ Vidare menar han att friheten och rätten hör så nära samman att den enes förlust även skulle betyda den andres undergång.⁷²

⁶⁶ Ibid, 10

⁶⁷ Ibid, 11

⁶⁸ Ibid, 11

⁶⁹ Ibid, 11

⁷⁰ Ibid, 12

⁷¹ Ibid, 12

⁷² Ibid, 12

I fäderneslandet finns Guds kyrka. När ordet kyrkan används går kanske tankarna till kyrkan som institution – den katolska, som representerade landets kristendom i sjuhundra år eller den lutherska som har varit statskyrkan i fyrahundra år. Men Nordström vidgar begreppet Guds kyrka till andeliv, som funnits i landet sedan Ansgars tid. Utan detta andeliv skulle landet inte vara det som det i dag är. Vidare skriver han att utan evangeliets förkunnelse i Sverige skulle det inte finnas de rättigheter som i dag finns. Visserligen har förkunnelsen inte varit så stark och ibland har den varit svag och skröplig, men den har format Sverige. Den har mildrat de hedniska nordbornas seder. Redan på 1200-talet skrev man i ingressen i Västergötland att ”Kristus är främst i vår lag”.⁷³ Denna påverkan ökades med tiden. Gustaf II Adolf var väldigt medveten om detta ”när han i det anförda ordet ställer Fäderneslandets majestät och Guds kyrka bredvid varandra som de två livsvärden, för vilka man bör utstå allehanda besvärligheter” – till och med döden, om det skulle behövas.⁷⁴

Han fortsätter och menar att fäderneslandet har alla ärvt och ingen har gjort mer eller mindre för att förtjäna det. Alla har rättigheter och det binds samman i sitt band. På grund av de rättigheter som finns i detta land finns det även förpliktelser. Efter måttet av de krafter och med nyttjandet av de gåvor som finns ska svenskarna tjäna och värna om fäderneslandet. Han citerar Paulus: ”Gåvorna äro mångahanda, och därför bli också uppgifterna olika, men det gemensamma ansvaret är ofrånkomligt.”⁷⁵ Det spelar ingen roll var folket utför sin plikt till landet, men det finns där, menar han. Den ene inom det militära försvaret och den andre mot den inre makten, det vill säga mot de krafter som försöker riva ner de moraliska grundvalarna för landets kultur och befolkningens liv. Här är det inte viktigt vem som gör vad, men att alla gör något. Nordström betonar att när alla är med och bidrar till landets utveckling bevaras kulturen och de moraliska värderingar som landet har arbetat fram. Folket bevarar gemensamt landets kulturskatt som de kan lämna efter sig åt de kommande generationerna.⁷⁶

Han ställer frågan ”i vilket avseendet är det då berättigat att tala om fädernes majestät?” och menar att när de gamla romarna talade om *majestäs populi Romani*, romerska folkets höghet eller majestät, så menade de inte kejsaren utan statens och folkets höghet och makt som de representerade. För dem var det självklart att nationen och folket utgjorde något väsentligt, så väsentligt att de var villiga att dö för det. Ibland fanns det majestäter som de tillbad och eftersom att de första kristna inte ville tillbe dessa blev de förföljda. Men även inom kristendomen finns det tider då man måste vara beredd på att dö för något annat än sig själv. 1 Johannes 3:13 menar Nordström pekar på att man ska vara villig att ge sitt liv för trosbröderna, men också för landet.⁷⁷

⁷³ Ibid, 13

⁷⁴ Ibid, 13

⁷⁵ Ibid, 14

⁷⁶ Ibid, 15

⁷⁷ Ibid, 15

För varje värde, som förefaller oss större än det individuella livet, äro vi pliktiga att giva vårt liv, om detta kräves av oss. Fäderneslandets majestät skall icke vara ett föremål för vår dyrkan, ty endast Gud skall dyrkas och tillbedjas, men det värde som fosterlandet med allt vad det representerar är för folket, är väl värt det största offer, som en människa kan giva.⁷⁸

3.3 Kristendomen och staten.

Nordström börjar med att återge berättelsen om där fariséerna frågar Jesus: ”är det lovligt att giva kejsaren skatt eller är det icke lovligt?” Denna frågan ställdes för att snärja Jesus, men frågan i sig är väldigt viktigt. Den egentliga frågan i vår tid blir utifrån fariséernas fråga, om det från religionens perspektiv är berättigat och lovligt att visa lojalitet till en hednisk stat och kejsare, som kanske inte hyser någon respekt vare sig till religionen eller nationens värden.⁷⁹ Jesu svar har en stark principiell betydelse. Hans svar är: ”ge kejsaren, vad kejsaren tillhör, och Gud, vad Gud tillhör”. Jesu svar är i princip ett uttryck för varje kristens ställning till den världsliga staten. Nordström menar att inom kristendomen har det funnits och finns två grundinställningar till staten. En negativ som menar att staten tillhör det världsliga och att kristna därför bör fly och ta avstånd från den. Den andra är den positiva som menar att staten till sitt väsen är Guds ordning, som ibland kan komma i den ondes våld och fördärvas genom mänsklig synd – men den är skapad av Gud till människans bästa.⁸⁰

Enligt det svaret som Jesus gav till fariséerna bör den kristna inställningen till staten vara av det positiva slaget, anser Nordström. Med grund i Jesu ord menar han att en kristen har ett ansvar och en plikt gentemot staten. Med detta menas inte att den kristne skall lyda allt som staten säger och säga ja till allt vad kejsaren vill. Men teologiskt sett är staten något som kristna kan vara positiva till eftersom den är instiftad som en ordning av Gud. Kristna ska arbeta för att den ska vara så bra som möjligt för människorna.⁸¹

I Joh 19 finns en dialog mellan Jesus och Pilatus där Pilatus säger till Jesus att han har makten att frige Jesus men också att korsfästa honom. I Jerusalem fanns en romersk legion och bakom denna legion stod hela Romarrikets makt. Det var den största makten på den tiden. Jesu svar till Pilatus bär stor betydelse. Jesus svarar: ”du hade alls ingen makt över mig, om den icke vore dig given ovanifrån”.⁸² Det grekiska ordet som översätts med makt är ”exousia” och innebär inte våldsmakt eller materiell makt, utan myndighet, auktoritet eller rättighet. Nordström tolkar att enligt Jesu ord hade Gud gett Pilatus denna makt eller myndighet. Staten är enligt Jesu mening en ordning från Gud till

⁷⁸ Ibid, 16

⁷⁹ Ibid, 17

⁸⁰ Ibid, 18

⁸¹ Ibid, 18

⁸² Ibid, 19

människors bästa. Men det är också viktigt att komma ihåg att trots att Gud har gett makten så kan den missbrukas av människan på grund av hennes syndiga natur.⁸³

Vidare menar Nordström att trots att staten är en ordning tillsatt av Gud innebär detta inte att den har rätt att gå emot Guds ord. En positiv ställning till staten innebär i första hand ”att man tillägnar sig den insikten att såväl staten som kyrkan, det världsliga och det andliga regementet, äro Guds ordningar för människors liv och bästa och sålunda i princip båda nödvändiga.”⁸⁴ Staten fyller behovet av ordningar som är till människors bästa, men kyrkan fyller det andliga behovet. Den har i sin uppgift att arbeta främst för Guds rike i staten.⁸⁵

En positiv inställning till staten innebär också att trots att den är hednisk (med hednisk menas att den är sekulariserad) ska den kristne ge vad som behövs för att ta hand om staten. Detta handlar både om ekonomiska och sociala bidrag. De kristna har en solidaritet och medansvar till staten och andra medborgare. Den positiva inställningen innebär slutligen också att göra personliga insatser för staten, att utföra tjänargärningar – att ”i ord och handling förverkliga kristendomens grundsatsar om kärlek, barmhärtighet och rättfärdighet.”⁸⁶

Detta summerar Nordströms tankar kring frågan:

Makten är, såsom vi i det föregående påpekat, given av Gud. Han ensam är den absolute och Hans vilja den bestämmande och ledande grundsatsen för människans sedliga liv och handlande. För en kristen människa blir följaktligen lydningen för vad hon uppfattar som Guds vilja den högsta plikten. Allt måste underordnas denna plikt. Statens krav skola uppfyllas så långt de äro förenliga med lydningen mot Gud. De ha följaktligen en relativ auktoritet.⁸⁷

3.4 Sammanfattning av de viktiga resultaten

Nils Johan Nordström var en person som sade det han tyckte och var begåvad på att uttrycka sig. Han arbetade tålmodigt inom Baptistsamfundet och vigde sitt liv åt att tjäna och bygga samfundet. Han slog ned sina rötter inom samfundet, ville att det skulle vara så bibeltroget som möjligt och arbetade intensivt för att hjälpa samfundet att växa.

Uppsatsens första frågeställning är ”*har svenska baptistsamfundet och pingströrelsen ansett att kristna ska engagera sig i politiskt arbete och hur ska de i så fall göra det?*” Nordström var en skicklig debattör och var inte rädd för att uttrycka sina tankar. Hans engagemang visar ett hjärta för samhället och han engagerade sig i samhället såväl som samfundet. Han ansåg det vara sitt uppdrag att arbeta för religionsfrihet i Sverige och att frikyrkan skulle få mer plats i samhället.

⁸³ Ibid, 19-20

⁸⁴ Ibid, 30

⁸⁵ Ibid, 30

⁸⁶ Ibid, 30-31

⁸⁷ Ibid, 32

I sitt föredrag *"fäderneslandets majestät och Guds kyrka"* menar Nordström att ett land är mycket viktigt. De som har ett land kan inte riktigt förstå sorgen och rotlösheten som kommer av att inte få tillhöra ett land och ett folk. Landet binder folket samman med varandra och Sverige har länge haft en frihet. Sveriges fäder har kämpat för den friheten och den politiska friheten har varit väsentlig för landet. Friheten som Sverige har är ett resultat av kristendomens påverkan.

Han förklarar begreppet Guds kyrka och menar att den har större betydelse än vad många förstår. Han menar att Guds kyrka är Andens liv. Han menar vidare att detta Andens liv, genom förkunnelsen, har format Sverige till vad den är i dag. Förkunnelsen har inte alltid varit stark men den har alltid format landet. Men Nordström menar inte bara att kristen tro påverkar samhället genom kyrkans förkunnelse och liv. Kristna ska också aktivt ta ansvar i samhället. Som Guds kyrka i landet finns det rättigheter i landet men också skyldigheter. Han citerar Paulus ord och menar att folket med sina olika gåvor ska tjäna landet. Alla är olika och har olika gåvor men alla ska använda dem till att bevara landets frihet samt tjäna landet.

Han ger goda skäl till att man, om man tillhör Baptistsamfundet, bör engagera sig i samhällsfrågor. Nordström klargör tydligt att kejsaren ska ha det som tillhör honom och Gud det som tillhör Honom. De kristna bör ha en positiv inställning till staten som innebär att man är villig att tjäna staten, för att Gud har gett makten till staten. Det är också viktigt att poängtera att han är noga med att skriva att staten inte står över Guds ord. Kyrkans uppgift är att förmedla Guds evangelium till landet. Den kristna människans uppgift i en hednisk stat är att tjäna den, men alltid komma ihåg vad skriften säger. Gud är den som är allsmäktig och inte någon kejsare eller regering. Men kristna har som uppgift att arbeta för staten och låta staten bli inspirerad av evangeliet.

4. Lewi Pethrus

4.1 Vem var Lewi Pethrus?

Lewi Pethrus (1884–1974) har kallats för den främsta religiösa ledaren i 1900-talets Sverige. Hans ledarskap för den svenska pingströrelsen började etableras år 1910 med föreståndarskapet i Filadelfiaförsamlingen i Stockholm som bas.⁸⁸

Lewi Pethrus, vars födelsenamn var Petrus Levi Johansson, föddes den 11 mars 1884 i Västra Tunhem socken i Västergötland. Hans pappa hette Johan Johnson och hans mamma hette Kristina Petersdotter. Pethrus föräldrar gifte sig 1866, femton år senare blev de *läsare* som identifierade sig med väckelsen i Sverige, den protestantiska rörelsen som betonade vikten av personlig tro och omvändelse. Senare blev de baptister och lät sig döpas som vuxna år 1882. Pethrus Levi var deras åttonde barn, och den första i familjen som inte döptes enligt Svenska kyrkans ordning. Enligt Pethrus själv var han den första i socken som inte blev barndöpt.⁸⁹

Pethrus själv har beskrivit sin barndom som enkel men inte fattig. Som barn var han ofta sjuk och blev då omhändertagen av sin mamma. Han fick den kristna tron med sig från hemmet och upplevde i det lutherska samhället ett utanförskap som baptist.⁹⁰

För att vara en del av Baptistsamfundet krävdes personlig omvändelse och tro och som femtonåring gick Pethrus igenom detta. Hans väg till frälsning följde det klassiska pietistiska mönstret. Han sökte svar i det tysta och befann sig i en oerhörd kamp, skriver han i sina memoarer: ”Jag tror inte, att en människa, som begått de värsta synder, kan känna sig mera olycklig och känna livet mera meningslöst, än jag kände det vid den tiden”.⁹¹ Slutligen fann han sig själv i omvändelsen, han tog det avgörande beslutet när han gick längst fram i kyrkan och böjde sina knän. Därefter beskriver han sin upplevelse ”vissheten om syndernas förlåtelse kom stilla som en sakta morgongryning över min själ”.⁹² Strax efter omvändelsen lät han sig döpas i februari år 1899.⁹³

Efter sitt dop flyttade han från familjehemmet till Vänersborg och engagerade sig i Baptistförsamlingen där, samtidigt som han arbetade på en skofabrik och skrev poesi. År 1910 bytte han sitt namn från Pethrus Levi Johansson till Lewi Pethrus. Ett år senare flyttade han till Norge för att se mer av världen.⁹⁴ I Norge bodde han i Oslo och i Fredrikshald där han arbetade, i båda städerna, på

⁸⁸ Halldorf 2017, 16

⁸⁹ Ibid, 17

⁹⁰ Ibid, 17

⁹¹ Ibid, 18 citat från Halldorfs bok från Lewi Pethrus.

⁹² Ibid, 18

⁹³ Ibid, 18

⁹⁴ Ibid, 19

skofabrik. Han engagerade sig även i den lokala Baptistförsamlingen. I Norge drogs han in i politiska diskussioner som handlade om fackliga rättigheter, vilka han ansåg som berättigade. Han slutade arbeta på fabriker och började sin resa som förkunnare i olika städer.⁹⁵

I Lillestad år 1902 hade Pethrus sin allra första mötesserie och efter ett flertal predikoserier kom förfrågan från Baptistförsamlingen i Dalsland som ville ha honom som deras predikant. Han svarade ja och flyttade dit år 1903. Ett år senare började han läsa på pastorsutbildningen Betelseminariet i Stockholm.⁹⁶

I Stockholm studerade han i två år och efter det funderade han på att byta från pastorsyrket till att arbeta som journalist. Samtidigt som arbetarrörelsen lockade honom började han tvivla på sin tro efter att ha läst Viktor Rydbergs (1828–1895) liberalteologiska bok *Bibelns lära om Kristus*.⁹⁷ Men denna period bröts av en stark andlig upplevelse och han förblev pastor. 1906 avbröt han studierna för militärtjänstgöring och hade en rofylld sommar. På hösten flyttade han till Lidköping för att hjälpa församlingen där för en tid.⁹⁸

Åren 1902 och 1907 mötte Pethrus, enligt sina memoarer, Den Helige Anden och beskriver att det var då han blev andedöpt. År 1902 befann han sig ombord på en båt där allt var stilla och i den stillheten upplevde han Herren och började be i tungor. Under hans erfarenhet på båten kände han inte till Andedopet och därför beskriver han detta tillfälle som en andedopserfarenhet som gick förlorad.⁹⁹ År 1907 hade han redan 1905 träffat Norrmannen Thomas Ball Baratt (1862–1940). Baratt undervisade Pethrus om Andedopet och 1907 bad Pethrus för första gången med en ung kille som ville bli döpt i den Helige Ande och pojken blev döpt i Anden. Detta beskriver Pethrus som en stund då han fick se Andens verk i någon annan. Senare när Pethrus förberedde sig för ett kvällsmöte bad han och blev uppfylld av den Helige Ande och talade i tungor. Detta fortsatte under kvällen och Pethrus blev medveten om att han nu var döpt i Anden.¹⁰⁰

År 1907 i januari blev Pethrus föreståndare för Baptistförsamlingen i Kristiania. Han beskriver arbetet där som svårt och skriver att folk inte ville komma. Pethrus började trycka upp handaffischer, knackade dörr och snart blev kapellet fyllt med människor. När han kom var det drygt 53 medlemmar i församlingen, fyra år senare när han lämnade församlingen var det 154 medlemmar.¹⁰¹

Pethrus var ung men en tydlig ledare och blev på grund av sitt arbete ett känt namn inom Baptistsamfundet och fick en förfrågan från Stockholms sjunde Baptistförsamling Filadelfia att arbeta

⁹⁵ Ibid, 20

⁹⁶ Ibid, 20

⁹⁷ Ibid, 20-21

⁹⁸ Ibid, 21

⁹⁹ Ibid, 23

¹⁰⁰ Ibid, 23-24

¹⁰¹ Ibid, 26-27

som föreståndare. Pethrus tackade ja och började sin tjänst 1911 under januari månad. Tjänsten i Filadelfia gjorde att Pethrus ansåg att han hade ekonomi att gifta sig med sin kärlek Lydia som han tidigare hade sagt nej till på grund av att han inte ansåg sig ha haft ekonomi nog för att försörja en familj. År 1913 gifte sig Lydia och Pethrus och paret fick nio barn på tio år.¹⁰²

Filadelfiaförsamlingen där Pethrus arbetade som föreståndare var en pingstbaserad baptistförsamling. Med detta menas att i församlingen praktiserades tungotal och andedop. Dock blev församlingen utesluten ur Baptistsamfundet år 1913. Anledningen var synen på nattvarden och frågan gällde vilka som skulle få ta del av den. Inom Baptistsamfundet var synen på nattvarden att endast medlemmen i den lokala församlingen fick ta nattvard. Det räckte inte med att vara troende. Men Pethrus övertygelse var att alla troende som tillhörde Kristus fick ta nattvard. Även kristna i andra samfund fick ta del av brödet och vinet, så länge de trodde på Kristus och var troendedöpta.¹⁰³

Pingströrelsen växte allt mer i Sverige då flera församlingar lämnade Baptistsamfundet och blev ”fria bibliska församlingar” och Lewi Pethrus ansågs vara ledaren av denna rörelse. Men han själv kände ett behov av att dementera hans eget ledarskap. År 1920 sade han att inom pingstväckelsen finns inga andra ledare än den som är föreståndare för den lokala församlingen. Han hävdade att han aldrig hade tagit sig an en sådan uppgift eller fått frågats om det. ”Ve pingstväckelsens folk, när det tillsätter en ledare för pingstväckelsen i sin helhet. När detta sker, då ha vi sett början till slutet av denna väckelse.”¹⁰⁴

Eftersom Pingströrelsen inte var ett trossamfund, kunde den inte heller ha någon ledare. Dock fanns det en tät gemenskap mellan de församlingar som blev en del av pingstväckelsen, där man delade liknande teologi. För dessa var Pethrus en outtalad ledare. Hans egen övertygelse var ett apostoliskt ledarskap. Gud tillsätter ledare där de ska vara och detta gör endast Gud.¹⁰⁵

År 1924 ansågs Pethrus vara Pingströrelsens självskrivne ledare.¹⁰⁶ Uteslutningen av Pethrus ur Baptistsamfundet gjorde att han växte i sitt ledarskap och fick mer förtroende utifrån hur han försvarade sig själv. För flera församlingar som lämnade Baptistsamfundet innebar det att de följde visionären Pethrus ledarskap. När nya församlingar valde att knyta an till Pingströrelsen var han där för att inviga dessa. Under 1917 reste Pethrus exempelvis till Motala, Skövde, Karlsborg och Uppsala där han förkunnade och även bodde hos medlemmar i den lokala församlingen. Hans sätt att bo hos människor gav tid för viktiga samtal.¹⁰⁷

¹⁰² Ibid, 28

¹⁰³ Ibid, 33-35

¹⁰⁴ Ibid, 43

¹⁰⁵ Ibid, 44

¹⁰⁶ Ibid, 61

¹⁰⁷ Ibid, 62-65

Han reste inte endast för att förkunna utan också för att hjälpa församlingar och grupper som hade hamnat i svårigheter på grund av att de hade lämnat samfundet. År 1916 tog han ledigt från föreståndartjänsten i Filadelfia och arbetade med att resa runt i landet och förkunna samt hjälpa församlingar. Medans Ongman försökte att minska klyftan mellan Pingströrelsen och Baptistsamfundet vidgade Pethrus denna klyfta. Först genom att säga att tungotalet var det enda tecknet på andedopet och sedan år 1919 genom Kölingaredsdeklarationen som menade att Pingströrelsen avfärdade samfundsmodellen och därmed definitivt stängde dörren för Baptistsamfundet.¹⁰⁸

År 1915 startades Filadelfiaförsamlingens bibelskola och blev ett konkurrerande alternativ till Ongmans skola i Örebro. Samma år startades tidningen *Evangelii Härold* med Pethrus och Filadelfiaförsamlingen som utgivare. Pethrus arbetade mycket med den och skrev hälften av första årets nummer. Med Pethrus i spetsen byggdes flera olika institutioner upp som blev verksamheter till Filadelfiaförsamlingen. Inom dessa fanns bland annat bokförlag, sångboken Segertoner, bibelskola, tidskrifter och årsbok.¹⁰⁹ Pethrus var en av redaktörerna för *Brudgummens röst*. Trots att Pethrus förnekade sitt ledarskap uppfattades han allt mer från tiden efter 1915–1919 som Pingströrelsens ledare. År 1917 fanns det omkring 2 500 pingstvännen runt om i landet.¹¹⁰

Pethrus grundade fram till 1940-talet i första hand institutioner inom Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. År 1912 grundade han förlaget *Filadelfia* och dess kontor låg på Pethrus pastorsexpedition fram till 1921, då han lämnade detta till församlingen.¹¹¹ År 1924 grundades Svenska Fria Missionen (SFM) som ett privat initiativ i en lokal församling under ledning av Franklin. Detta uppskattade dock inte Pethrus och dess ledning blev anklagad för att försöka skapa en samfundsstruktur i Pingströrelsen. Frågan kring SFM blev centrum för den så kallade Franklinstriden. Striden slutade med att SFM år 1929 blev en del av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm som därmed blev ledande för hela Pingströrelsens missionsarbete.¹¹²

År 1960 övergick tidningen *Dagen* som hade varit ägd av privatpersoner inom Pingströrelsen till att bli ägd av pingstförsamlingar då de gemensamt köpte dess aktier. 1951 bildades Allmänna Spar- och kreditkassan, en pingstbank.¹¹³

Under 1910–1920 skapade Pethrus en hel del institutioner som höll samman och gav en identitet till Pingströrelsen men under sista tredjedelen av sitt liv byggde han främst institutioner som skulle påverka och forma samhället. Från att ha påstått att en kristen inte ska engagera sig politiskt bildade

¹⁰⁸ Ibid, 66-67

¹⁰⁹ Ibid, 70

¹¹⁰ Ibid, 74

¹¹¹ Ibid, 131

¹¹² Ibid, 131

¹¹³ Ibid, 132

han ett politiskt parti. Anledningar till hans vändningar är olika men Pethrus själv sade i sin predikan *Given kejsaren vad kejsaren tillhör* (1944) att eftersom Pingströrelsen fått en stor plats i samhället är det meningen att de också ska engagera sig och förändra samhället.¹¹⁴

Den tidiga Pethrus menade att det enda som kunde lösa samhällets fördärv var väckelse och omvändelse, inte politik:

Det finnes ingen politik, som kan rädda människorna ifrån denna stora nöd, ty den är syndens straff. Synden är stor, domen oundviklig och politik och reformer otillräckliga medel för att göra något åt detta. Därför passar den jordiska politiken synnerligt dåligt för ett (frälst) sinne.¹¹⁵

År 1942 när Andra världskriget pågick i Europa skrev Pethrus boken *I dag lek, i morgon tårar*. Här beskrev han hur han uppfattade kortspel, film, dans med mera som samhällsproblem. Han menade även att andra världskriget uppenbarade mörkret som skulle komma med mer sekularisering i Sverige. Förutom kriget var Pethrus också orolig för framväxten av totalitära regimer som arbetade emot kristendomen och förbjöd den, bland annat i Sovjet och det nationalsocialistiska Tyskland. Redan år 1940 noterade han sambandet och påpekade att om ett avkristnande av Sverige inte stoppades skulle samma sak hända här.¹¹⁶

Pethrus menade att om Sverige ska kunna räddas från det krig som sprider sig i Europa behöver svenskarna ta itu med nöjesliv, alkoholkonsumtion och annat som han menade var tecken på sekularisering. För att detta ska kunna ske behövs en politisk ledning som är villig att följa Gud.¹¹⁷ Detta kan vara den mest uppenbara anledningen till att Pethrus valde att arbeta politiskt – för att förhindra landet från att förlora kristendomen.

Pethrus drömde om att församlingen skulle närma sig samhället för att höja dess moral. Detta skulle ske genom att motarbeta allt som gjorde Sverige mer sekulariserat och genom att vara positiv till sådant som fostrade Sverige. Han ville ha kristen undervisning i skolan som helst var baserad på katekesen. Pethrus gav stöd till Svenska kyrkan och manade pingstvännerna att stanna kvar i den för att han trodde på att stötta institutioner som hade en folkfostrande effekt och som krympte klyftan mellan samhället och kyrkan.¹¹⁸

År 1964 var Pethrus med och startade ett kristet parti med namnet Kristdemokraterna. En av orsakerna var ett förslag som handlade om att kristendomsundervisningen i skolan skulle minskas och detta ville kristdemokraterna motarbeta. Från 1964–1968 satt Pethrus som ordförande för partiet.¹¹⁹

¹¹⁴ Ibid, 139–140

¹¹⁵ Ibid, 141

¹¹⁶ Ibid, 143

¹¹⁷ Ibid, 144

¹¹⁸ Ibid, 146–147

¹¹⁹ Historia 2019 online: <https://kristdemokraterna.se/om-oss/historia/>

Pethrus uppbyggande av institutioner gjorde att Pingströrelsen anträdde som ett alternativt samhälle. Ett kristet civilsamhälle som befann sig i 1900-talets socialdemokratiska styre. Pingströrelsens medlemmar hade kristna sånger, de läste kristna böcker, hade sina pengar i Pingstbanken och lyssnade på kristen radio (IBRA), de läste kristna nyheter och röstade på ett kristet parti. Det rörde sig om en kristen kultur som aldrig ledde fram till en kristen svensk nation.¹²⁰

4.2 Given kejsaren vad kejsaren tillhör

Predikan *Given kejsaren vad kejsaren tillhör* höll Lewi Pethrus den 3 september 1944 i Filadelfiakyrkan i Stockholm. Likt Nordström bygger även Pethrus sin predikan på bibelorden i Matt. 22:21 ”De svarade: ”Kejsarens”. Då sade han till dem: ”Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud.”

Pethrus börjar predikan med att berätta om att det finns många inspirerande synpunkter angående hur Jesus svarar fariséerna och de skriftlärdna när de ville snärja honom och få honom att framstå som en politisk upprorsmakare, någon som opponerade sig mot kejsaren. Men det är något särskilt som Pethrus vill uppmärksamma församlingen på och det är ”betydelsen av det andliga livets balans och faran för andliga överdrifter och religiös ensidighet”¹²¹

Pethrus menar att hans erfarenhet är att det är svårt för människan att undgå att bli ensidig. Människans fostran, umgänge och intressen riktar henne åt ett visst håll och det är utifrån detta som hon formar sina andliga förhållanden. Detta kan göra henne ensidig. Den kristna människan har så lätt att slå över till den ena eller andra sidan, antingen till att bli överandlig eller oandlig, antingen till hyperandlig eller materialistisk. Pethrus menar att detta blir till en stor fara för Guds verk i själen och i församlingen samt i det samhälle som människan har sin mission att fylla.¹²²

Vidare menar Pethrus att i den väckelse som de lever i finns båda dessa risker närvarande men församlingen ska gå den väg som Gud har förberett när det gäller det andliga. Tack vare Guds ord kan församlingen gå den väg som Gud har för den: ”den stora, raka kungsvägen i Jesu efterföljd”.¹²³

Pethrus ställer en retorisk fråga: ”Jesus var väl andlig?”, och svarar att det var han, men att han inte var en fanatiker. Jesus var en människa som älskade människorna och hade dem på sitt hjärta. Han helade de som behövde helas och han kunde inte se de hungriga skarorna utan att förbarma sig över dem. Han gick inte endast förbi de behövande, utan hjälpte dem.¹²⁴

¹²⁰ Halldorf 2017, 152

¹²¹ Pethrus 1944, 5

¹²² Ibid, 6

¹²³ Ibid, 6

¹²⁴ Ibid, 6

Jesu frälsning är icke det där ensidiga, som många människor vilja göra den till. Det är ett stort misstag att mena, att antigen är Han en religiös fanatiker eller också en social reformator. Han är intetdera – men han är bådadera.¹²⁵

Pethrus menar att han har fanatiker något av det Jesus hade och att även de som arbetar för sociala reformer har det, men dessa måste hållas samman. Gud har stakat ut en väg för människor och det är att ta det materiella in i det gudomliga och det andliga in i det materiella.¹²⁶ Pethrus berättar vidare om ett möte han hade med en man som menade att Pethrus hade dragit ner religionen eftersom han inte ville ha storslagna fester eller ceremonier. Pethrus besvarade detta med att säga att det är inte var han som har dragit ner religionen, utan Jesus själv. Jesus drog ned den från himlen till ”fiskebåtarna, fiskenäten och till publikanernas vardagsförhållanden. Det var Han, som lyfte materien”.¹²⁷ ”Se på Jesus”, säger Pethrus. ”När Han har uppstått så borde han väl ha blivit för andlig för att prata med lärjungarna om materiella saker. Men det han frågar sina lärjungar är ’mina barn, haven I något att äta?’”¹²⁸

Han belyser att det finns människor som menar att man antigen bara ska syssla med materien och glömma Gud, men också de som menar att man bara ska syssla med Gud och inte delta i de praktiska gärningarna bland människor.¹²⁹ Det finns de som menar att när det gäller samhällsfrågor ska kristna inte delta. När det gäller moraliska samhällsfrågor då ska kristna vara passiva och låta andra verka eftersom detta är oändligt. Men Pethrus frågar goda principer och kristet inflytande ska komma in i samhällslivet om inte från de kristna? Om kristna låter människor som inte tror på Gud och är fiender till Honom ta hand om och sörja över samhällsfrågorna ”vad ha vi sedan för rätt att gå omkring och beklaga över att det är som det är?”¹³⁰

Pethrus argumenterar vidare mot de som säger att kristna inte ska hålla på med samhällsfrågor för att det är världsligt. Det är också världsligt att vara en affärsman som gör att andra hamnar i konkurs eller en advokat som hjälper till med skilsmässor. Pethrus frågar ”vad kan vara mer gudfruktigt än att arbeta fram nya goda och kristna lagar?”¹³¹

Pethrus fortsätter vidare och menar att det finns de som menar att kristna ska be för vårt samhälle, regeringen och kungen. Det ska de göra, säger han, för Skriften manar kristna att be för samhället och överheten (1 Tim 2:1–2). Syftet med denna text är att de kristna ska kunna leva i lugn och stillhet, i fromhet och värdighet. Han ställer retoriska frågor utifrån detta och frågar ”vad skulle du

¹²⁵ Ibid, 7

¹²⁶ Ibid, 7

¹²⁷ Ibid, 7

¹²⁸ Ibid, 8

¹²⁹ Ibid, 9

¹³⁰ Ibid, 10

¹³¹ Ibid, 10

tycka om en person som ber för själars frälsning men aldrig gör något för att rädda en själ?" Eller vad säger man till en som ber för de fattiga och att Gud ska hjälpa dem, men aldrig själv hjälper?¹³² Han menar att om man ber för något måste man också göra något för den saken. För att poängtera detta berättar han en historia om en flicka som hade en bror som fångade fåglar med bur. Hon började be att fåglar inte skulle komma dit och när någon frågade henne "gjorde du något mer så att han inte skulle fånga fåglar?" berättade hon att hon sparkade på buren.¹³³

Vi skola bedja, det är sant. Det är vår stora förmån, att vi få bedja mycket till Gud, att han må gripa in, så att icke dessa fågelfångare få framgång. Men vi skola också gå ut och sparka sönder deras fallor.¹³⁴

I Apg 22:23-28 står det att Paulus använde sin medborgarrätt. Pethrus menar att detta även gäller hur församlingen ska agera i Sverige. Precis som Paulus vädjade till kejsaren kan även kristna vädja till myndigheterna. Kristna behöver inte underkasta sig vad som helst i samhället, som en slags falsk ödmjukhet. Kristna kan vädja till överheten menar Pethrus.¹³⁵

Vidare poängterar han att samhället som de lever i håller på att avkristnas. Det ödeläggs både moraliskt och andligt. De kristna begår en stor synd när de inte gör något åt det. Det är deras rätt att ha inflytande över landet, men också deras plikt. Han menar att till och med riksdagen har börjat utreda följderna av nöjeslivet, att vara med och tänka på det moraliska förfallet. År 1943 blev 3000 unga flickor inlagda på sjukhus på grund av "veneriska sjukdomar". Pethrus menar att dessa sjukdomar kommer av att unga dansar på parkfester vilket leder till erotiska känslor som leder till sjukdomar som en konsekvens av deras handlingar.. Kristna ska inte endast se på, utan måste vara med och förändra detta, menar Pethrus.¹³⁶

Pethrus menar även att söndagen har blivit en nöjesdag i Sverige, men det kan förändras med hjälp av kristnas inflytande. Kristna kan vara med och ändra så att söndagen blir en helig dag, då allt nöjesliv är stängt som i England. Han poängterar vidare hur viktig obligatorisk kristendomsundervisning i skolan har varit för svenska samhället, att det har påverkat landet till det bättre och det är något som de bör kämpa för att behålla. Han belyser även problematiken med alkohol och menar att om kristna är med och påverkar mer kan de införa fler lagar som begränsar alkoholdrickandet i Sverige.¹³⁷

Utifrån Jesu liknelse om den yttersta domen i Matt 25 förklarar Pethrus att när Jesus kommer tillbaka och de kristna står inför honom, kommer de att få berätta vad de gjorde för de minsta. Om de inte har gjort något för de minsta har de inte heller gjort något för honom. "Han ska fråga efter, det

¹³² Ibid, 11

¹³³ Ibid, 11

¹³⁴ Ibid, 11

¹³⁵ Ibid, 12-14

¹³⁶ Ibid, 14-16

¹³⁷ Ibid, 16-18

är om vi i praktisk gärning ha omsatt den gudomliga kärleken. Ha vi gjort det, då vet Han, att vi ha varit födda på nytt och andedöpta och fyllda med Andens kraft.”¹³⁸ Praktisk gärning är en frukt av det andliga livet, vilket inte innebär att frälsningen inte är genom tron, utan att frälsningsfrukt är gärningen som kristna gör för samhället.¹³⁹

Pethrus adresserar i slutet av sin predikan att folk undrar varför han inte har tagit upp dessa frågor innan. Han medger att han inte har gjort detta. Men han poängterar att han alltid har haft intresse för samhällsfrågor, alltid röstat och alltid har uttalat sig när någon har önskat höra hans uppfattningar om det som sker i samhället.¹⁴⁰ Han poängterar att för 25 år sedan var pingstvännerna inte många, men i dag är de det. Då var det svårt att bli hörd, men i dag finns ett förtroende i samhället för dem. Ju fler de blir, desto större är ansvaret och det är stor skillnad mellan då och nu.¹⁴¹

Pethrus är tydlig i slutet av sin predikan med att det kan vara svårt att ta till sig det han säger. Han verkar alltså medveten om att detta är något nytt i hans förkunnelse. Men detta är viktigt för att Pingströrelsen ska fortsätta att utvecklas. Han säger att man självklart ska be, vittna och bedriva andlig verksamhet. Men man ska också vara med och påverka sin samtid:

Låt oss bedja för denna sak! Låt oss bedja, att vårt folk och särskilt vår ungdom icke må fastna i de många fågelfångarnas snaror. Men låt oss också med Guds hjälp gå ut och – så långt det är oss möjligt – sparka sönder deras fällor. Låt oss göra, såsom Jesus säger: Given då kejsaren, vad kejsaren tillhör, och Gud, vad Gud tillhör.¹⁴³

4.3 Sammanfattning

Pethrus liv visar på engagemang för det som han tror på. Han var inte rädd för att uttrycka sina åsikter och hade en längtan efter att följa Kristus. Pethrus var en ledare med Bibeln i fokus samt ett hjärta för att förändra samhället. Detta syns redan när han var i Norge och befann sig i en politisk diskussion som arbetare på en skofabrik.

Det är också tydligt att Pethrus och den tidiga Pingströrelsen hade en negativ inställning till politiken, men han ändrar sin syn och lyckas få flera andra att ändra sig med honom. Pethrus predikan ”Given kejsaren vad kejsaren tillhör” har hjälp till att besvara min fråga ”har Baptismen och Pingströrelsen ansett att kristna ska engagera sig i politiskt arbete och hur ska de i så fall göra det?” Pethrus, som ledare för Pingströrelsen, ansåg vid denna tid att det låg i den kristna människans uppdrag att engagera sig i samhället. Den troende svensken är kallad till att vara med och engagera sig i samhällsfrågor för att hjälpa den kristna tron att genomsyra samhället. Troende kan engagera sig politiskt genom att rösta och vara med och motverka det sekuleriseringen av Sverige som Pethrus

¹³⁸ Ibid, 18–19

¹³⁹ Ibid, 20

¹⁴⁰ Ibid, 21

¹⁴¹ Ibid, 22

¹⁴³ Ibid, 23

menade leder till fördärv. På detta vis använder de troende sin födelse rätt i ett samhälle, så som Paulus använde sin födelse rätt.

”Ger dessa traditioner goda skäl till att man som kristen ska vara engagerad partipolitiskt/sakpolitiskt om man kommer ifrån dessa samfund?” Pingströrelsens historia, med Pethrus i spetsen, visar att kristna ska engagera sig både partipolitiskt och sakpolitiskt. Pethrus engagemang för partipolitik kom utifrån en sakfråga som handlade om att minska kristendomsundervisning i skolan. Bland annat därför valde han att engagera sig politiskt och resultatet blev bildningen av Kristdemokraterna år 1964. Pethrus själv satt som ordförande från 1964–1968. Trots Pingströrelsens tidiga kritik av politiskt engagemang visar detta att det även i denna rörelse växer fram ett starkt partipolitiskt engagemang. Pethrus menar också att ju fler pingstvännerna blir, desto större ansvar har de för samhället, eftersom de nu har chansen att bli hörda.

Teologiskt menar Pethrus att precis som Paulus i Apg 22:25-28 använde sin medborgarrätt ska även dagens kristna göra det. Kristna ska rösta och våga ställa frågor till myndigheter när de anser att deras rätt tas från dem. En del av att arbeta med sin medborgarrätt är att göra något åt det moraliska förfallet som präglar samhället. Med Matt 25:31–40 i ryggen menar Pethrus att en del av att vara en andlig människa är att se de fattiga och de som har det jobbigt i samhället och arbeta även för deras rätt i landet, då Jesus en dag ska komma tillbaka för att döma alla människor. Då kommer han fråga varje människa vad vi gjorde för Honom – och det vi gjorde för de minsta gjorde vi också för Honom. Därför behöver varje kristen göra något för de minsta i samhället och detta görs via engagemang i samhället. Han menar att den kristna människan ska vara andlig och be. Jesus var andlig men Han glömde inte bort att hjälpa sin medmänniska. Därför ska de kristna be men de ska inte glömma bort att hjälpa till praktiskt också. Kristna ska ge kejsaren det som tillhör honom och att göra sin röst hörd är en del av att ge kejsaren det som tillhör honom.

5. Analys

5.1 Jämförelse

Frågeställningen i denna uppsats är ”har Svenska Baptistsamfundet och Pingströrelsen ansett att kristna ska engagera sig i politiskt arbete och hur ska de i så fall göra det? Ger dessa traditioner goda skäl till varför kristna ska vara engagerade partipolitiskt/sakpolitiskt om man kommer från dessa samfund?” Jag ska här försöka besvara dessa frågor och jämföra mitt material från Nordström och Pethrus i ljuset av ett antal frågor som har varit viktiga när relationen mellan kyrka och politik diskuteras inom teologisk etik.

5.1.2 Den kristne och staten

För att kunna besvara frågeställningen ovan är det viktigt att förstå i vilket kontext politik bedrivs. Oftast sker det i statliga sammanhang. Därför är det viktigt att förstå hur Lewi Pethrus och Nils Johan Nordström ser på statens funktion. Är det meningen att kristna i allt ska underordna sig den eller är det ett mer icke-passivt förhållningssätt till staten som förespråkas?

Lewi Pethrus texter och liv visar på längtan efter en reformation i det dåvarande svenska samhället. Under sitt ledarskap byggde han ett alternativt, kristet, samhälle, en subkultur för de kristna i samhället. Egna banker, egna mediekanaler samt ett eget politiskt parti var sådant som pingstvännerna hade. Pethrus tydliggör i sin predikan en skillnad mellan andligt och oandligt och påpekar att Jesus i Matt 22:21 sa till fariséerna att ge kejsaren vad kejsaren tillhör. Detta tolkas som en anledning till att ge staten vad staten tillhör, exempelvis skatt men också engagemang i ”statens frågor”. När den kristne är med och gör detta får Gud det som tillhör Honom. Att vara med och förändra samhället är en del av det.

Pethrus initiativ till att starta ett kristet parti visar att han ser att staten har en auktoritet som är viktig och rätt. Han talar inte emot själva sättet som staten är uppbyggd på, utan hans kritik handlar om hur staten styr Sverige. Staten bör ha en mer kristen syn på moral menar Pethrus. Han har ett tydligt icke-passivt förhållningssätt till en avkristnad stat. Han anser att kristna behöver be för den men även ”sparka hål på de burar” där kristna ungdomar blir fångade. Hans hållning är att reformera staten till en mer kristen stat.

Nordström är väldigt tydlig med att staten är en ordning insatt av Gud. Denna övertygelse bygger han på Joh 19 då Jesus säger till Pilatus att han inte skulle ha någon makt har om inte Gud hade gett den till honom. Därför är staten en myndighet insatt av Gud till att leda ett land. Nordström betonar också att även om staten är en makt insatt av Gud, kan den missbrukas av människorna på grund av människans syndiga natur.

Han menar att kyrkan fyller det andliga behovet för ett land och det innebär att kyrkans ansvar främst är att arbeta för Guds rike i staten. Trots ett sekulärt ledarskap av staten har den kristne till uppgift att vara med och bidra till att staten utvecklas ekonomiskt och socialt. Dock är det meningen att den kristne först och främst ska ha sin lydnad till Kristus. Staten är en makt tillsatt av Gud men subordinationen sker först till Gud och sedan till staten. Kraven som staten ställer på sina medborgare ska fyllas så länge de är förenliga med lydnad till Gud och därför har staten en relativ auktoritet.

Nordström värnar framför allt om att kristna ska särskilja stat och kyrk. Han betonar att det är viktigt med religionsfrihet och människofrihet från statens tvång. Därför är det också viktigt att staten och kyrkan är skilda från varandra.

5.1.3 Den kristne och politiken

Den andra frågan är om Pethrus och Nordström anser att kristna ska engagera sig i staten/politiken? Anser de att Bibeln förespråkar en positiv inställning till politik?

Pethrus menar att Jesus inte är ensidig. Han är inte endast andlig eller endast en social reformator utan bådadera. Med Jesus som föredöme bör även de kristna vara både och, de ska vara andliga och sociala reformatorer. Självklart ska den troende be för en reformation av staten men också vara med och reformera den, menar Pethrus. Enligt Apg 22:23-28 använder Paulus sin födelserätt och sina rättigheter till att ifrågasätta myndigheter, detta är något som kristna också ska göra, menar Pethrus. Han är noga med att poängtera att samhället som de lever i håller på att avkristnas. Därför ska medborgarna använda sin medborgarrätt till att vara med och forma Sverige till ett mer kristet samhälle. Praktiska handlingar är en frukt av den kristnes andliga liv. Han resonerar utifrån Matt 25 och menar att när Jesus kommer tillbaka kommer han att döma och fråga vad hans efterföljare har gjort för de minsta i samhället. Därför behöver de kristna vara med och påverka samhället till det bättre för de minsta. Hans syn är att samhället förändras med engagemang och eftersom det är fler pingstvännen i samhället har de också större ansvar tillsammans. Pethrus är tydlig med att den kristne har en plats att fylla: att engagera sig i samhällsfrågor samt politiken.

Teologiskt betonar han att Jesus var med och reformerade samhället och därför ska Hans efterföljare också göra det. Han poängterar också att det är viktigt att använda sin medborgarrätt för att slå hål i burar som den kristne kan fastna i som skapas av samhället.

Nordström menar att alla som bor i Sverige äger ett fädernesland. Det har inte varit kostnadsfritt att uppnå landets frihet och medborgarna i landet är de som skapar dess värderingar. Han menar att politisk frihet och tanke samt trosfrihet är något som det svenska folket värderar högt och det har varit ett arbete att ha den friheten. Hans förhållningssätt är att denna friheten kommit av de kristna värderingar som har varit med och påverkat samhället. Rättsordningen som existerar i Sverige är en frukt av århundranden som kristna har lagt i samhället. Utifrån Joh 19 är staten en ordning insatt av Gud

och därför ska den kristne tjäna staten men Guds lydnad går före i allt, menar han. Nordström menar att ge kejsaren vad kejsaren tillhör är att vara med och bygga staten, att vara med och bygga samt bevara goda värderingar i landet.

Nordström anser att kristna ska engagera sig i samhället, underordna sig auktoriteten men också komma ihåg att lydningen till Gud går före allt. Politiskt engagemang ska bidra till att samhället växer i dess värderingssyn och att kulturen blir mindre sekulär.

5.1.4 Bibeln och politik

Min tredje fråga är om Pethrus och Nordström anser att Bibeln ska stå i centrum för ens politiska hållning och värderingar eller om man kan utgå från en allmänt förekommande och naturligt given moral som alla människor har gemensamt? Hur ska den i så fall göra det menar de? Hur har Bibeln stått i centrum historiskt inom samfundens politiska hållning?

Pethrus predikan argumenterar helt utifrån bibliska perspektiv. Han använder Jesu svar i Matt 22:21 till fariséerna som ett exempel i att vara andlig men också vara med och bidra i samhället. Han menade att den kristne inte får bli ensidig. Han tar även upp 1 Tim 2:1–2 och menar att självklart ska kristna be för samhället och de som styr det men syftet med texten är också att de kristna ska leva i lugn, fromhet, stillhet och värdighet i samhället. Utifrån texten uppmanar han församlingen att tänka hur ett samhälle skulle se ut om de kristna endast bad för förlorade själar, men inte var med och bidrog till rädda en enda. Så ser han även på samhällsengagemang. Det är viktigt att vara med och bidra till lugn och värdighet i samhället. Han fortsätter och menar att i Apg 22:23-28 står att Paulus vädjade till kejsaren om sin födelse rätt och detta ska även vi göra i vårt samhälle. Vi ska vädja om vår rätt och med våra rättigheter förändra samhället. I Matt 25 står det att Jesu en dag ska komma tillbaka och fråga de kristna vad de har gjort för de minsta och om de inte har gjort något för de, har de inte hellre gjort något för Jesus menar Pethrus.

Pethrus poängterar att samhället som de lever i håller på att avkristnas. Utifrån ovannämnda anledningar från Bibeln anser han att kristna ska vara med och bidra till att samhället inte avkristnas. Att samhället får mer nykterhetsreformer men också att samhället anser att söndagen är helig. Pethrus anser tydligt att Bibeln uppmanar till att vara med och engagera sig politiskt och i samhällsfrågor. Han betonar tydligt att det kristna engagemanget i samhället handlar om att samhället bör bygga på kristna värderingar. När Pethrus i sin predikan poängterar att praktiska gärningar är frukten av det andliga livet menar han också att Bibeln ska stå i centrum för den kristnes politiska värderingar. Inte en allmän gemensam moral utan moralen ska byggas med skriften i centrum. ”Men låt oss också med Guds hjälp gå ut – så långt det är oss möjligt – sparka deras fällor.”¹⁴⁴ Med fällor menar han de som

¹⁴⁴ Se kapitel 4, 26

vill göra Sverige sekulärt och avkristna landet. Han vill sparka hål på deras fällor. Guds ord ska stå i centrum och med det i ryggen ska landet reformeras.

5.1.5 Pingströrelsen och Baptistsamfundet

Pingströrelsen var kanske hela tiden en betydande politisk kraft i landet med Pethrus i ledningen. Historiskt byggde de ett eget kristet samhälle men när Kristdemokraterna bildades ville Pethrus nå större yta i Sverige. Främst ville de kämpa för kristendomsundervisning i skolan och även ett mer nyktert samhälle.

Nordström betonar vikten av den politiska friheten som han menar att det svenska folket har ägt länge. När det finns andra som vill ändra på det behöver de kämpa emot. Han poängterar också att demokratin som Sverige har är ett resultat av kristendomens påverkan i landet. Utifrån Joh 3:13 menar Nordström att kristna inte endast ska ge liv för trosbröder, utan även för landet som de lever i. För att bevara detta andliga arv i Sverige skulle även han förmodligen kämpa mot mindre kristendomsundervisning i skolan. Dock menar han att detta endast ska ske så länge statens krav är förenliga med Guds ord. Lydnaden till Gud går före all annan auktoritet. Med det menas att kristet engagemang i politiken ska vara präglad av bibliska värderingar, då Bibel utgör högsta auktoritet. Eftersom Sverige redan är byggt med kristen moral och kristna värderingar menar han att det går att underordna sig staten. När staten går emot Guds ord ska den kristne avböja att underordna sig men inte glömma att staten är tillsatt av Gud för att Gud ger människorna makten. Detta betyder inte att människan utövar makten väl. På grund av syndig natur kommer människan alltid att falla i att utöva den rätt. Därför är Bibeln det första rättesnöret för den kristnes förhållning till staten.

Baptistsamfundet har historiskt sett haft ett politiskt engagemang speciellt i sakfrågor och Nordström präglades av det. Baptistsamfundet ville aldrig ha en statskyrka då de ansåg att det är skillnad på det jordiska livet och Guds rike. Dock ville man att staten skulle ge rum för en nytestamentlig kristendom.

5.2 Diskussion

I denna diskussion vill jag lyfta fram styrkor och svagheter i Nordströms och Pethrus resonemang när det gäller deras syn på politiskt engagemang. Jag kommer att diskutera riskerna för en passiv inställning när det gäller politiskt engagemang i ett sekulärt samhälle men också möjliga styrkor. Jag kommer diskutera hur pass viktigt det är att hålla Bibeln i centrum som en kristen politiker samt riskerna med att göra anspråk på att ”mitt parti” är ”det kristna partiet”. I diskussionen lyfter jag även fram de tre förhållningssätt till politik med kristen tro som jag presenterade i mitt avsnitt teori och metod. Jag

diskuterar dessa i relation till hur Pethrus och Nordström har reflekterat. Dessa förhållningsätt har blivit är från *Teologisk etik* av Bexell och Grenholm.¹⁴⁵

Lewi Pethrus och Nils Johan Nordström har båda Bibeln i centrum när det gäller deras engagemang för samhällsfrågor. En styrka med det är att de vet vad de vill. Utifrån sina kristna övertygelser vet de vad de vill förändra i samhället. Pethrus ledning inom Pingströrelsen gav honom en position att starta en kristen mini-subkultur med Pingströrelsens egna värderingar som fanns i deras media, bank med mera i dåvarande Sverige som var ett Sverige som var i starten av att bli ett mer postkristet Sverige. En styrka är en enad rörelse som vet vad den vill, som har en vision och som vill reformera om Sverige till ett land som präglas av Guds ord. Risken med det blir att kristna lever för sig själva, då de har egna förlag, egen radio, egen bank och ett eget parti. Blev de nyblivna kristna naturligt en del av det samhället som pingstvännerna hade byggt? Var det detta som ansågs vara ett gott kristet liv? Pethrus syn på politisk relevans med kristen tro kan ses som den tredje uppfattningen som jag presenterar i avsnittet teori och metod. Uppfattningen menar att kyrkan har en profetisk uppgift i samhället och bör engagera sig politiskt för att utveckla kärleksidealet på jorden som är inspirerat av Guds rike. Vilket Pethrus också verkar ha tyckt. Han ville inte att samhället ska avkristnas och han ansåg att kristet engagemang inom politiken visar att kristna ska vara evangeliets förvaltare i samhället. Det var därför de skulle sparka sönder dörrar som inte var gudstroga.

Nordström hade en mer passiv inställning till politiskt engagemang. Med det menas inte att han inte hade något att säga – det hade han. Dock var han en som trodde på att staten var insatt av Gud, med kristna som ledare i staten kunde staten bli mer byggd på kristen moral och dess värderingar. Dock arbetade han aldrig för att starta ett eget parti. Han engagerade sig bland annat i frågan om att prioritera kristendomsundervisning i skolan vilket var en sakfråga. Detta gav honom en större frihet att välja att engagera sig partipolitiskt i redan etablerade partier. Att ingå i ett redan etablerat parti och påverka det mot en viss riktning när det gäller en sakfråga skulle kunna ge den kristne mer förtroende även bland icke-troende. Nordströms sätt att resonera kring ett kristet engagemang av politik kan till viss del vara inspirerat av skapelseteologin. Att Gud i sin skapelse har satt ordningar. Brunnars skapelseteologiska tänkande resulterar i en ojämnställd makt mellan Guds barn, vilket jag inte ser i Nordströms tänkande. Nordström menar att staten är tillsatt av Gud men han menar också att när staten inte lyder Guds ord och går bort från det, har den kristne en uppgift att gå emot staten. Detta kan vara inspirerat av den tredje uppfattningen som även Pethrus delade, nämligen att kyrkan och den kristne har en uppgift i samhälle som är profetiskt. Att synliggöra Guds rike i ett tills Jesus kommer tillbaka.

¹⁴⁵ Se avsnittet teori och metod.

Pethrus sätt att driva politiskt arbete var att i opposition till etablerade partier starta ett eget parti och med den påverka frågan om kristendomsundervisning i skolan och även genom partiet påverka en positiv inställning till nykterhet i landet. Detta medförde en styrka i att fler kristna engagerade sig i det partiet, dock blev partiet ganska snävt. Snävheten innebar att man bedrev endast en eller två politiska frågor och kanske inte tog med andra frågor som också var viktiga för landet. Vilde de påverka politiken behövde det bli ett bredare parti vilket också skedde efter Pethrus tid. Om Pethrus inte hade skapat Kristdemokraterna hade engagemanget från kristna kunnat växa i redan etablerade partier. Jag undrar om kristna värderingar hade påverkat landet mer i sådant fall. Då hade också dessa eldsjälur till lärjungar som bildade ett eget parti fått träffa fler icke-troende och fått samtal bland dem och kanske fått se flera politiker komma till tro.

Pethrus ville slå håll på ”fällor” som samhället satte kristna ungdomar i. Med fällor menade han samhällets syn på alkohol och underhållning. Pethrus ville att dans i parker skulle stoppas, alkohol förbjudas och kristendomen undervisas mer. Han vill inte att Sverige skulle tappa sin moraliska kompass som han menade finns i Guds ord. Hans styrka är att han drivs av kärlek till Bibeln. Svagheten är att han drivs av sin tolkning av Bibeln. Att dansa är inget som Guds ord är emot. David dansar själv inför Guds närvaro 2 Sam 6:14. En annan svaghet blir att eftersom Pethrus vill ha ett parti som är ”det kristna partiet” benämner han partiet just ”Kristdemokraterna”, genom namnet på partiet menas att detta är ”det mer kristna partiet” – det rätta partiet för kristna att rösta på. Detta är problematiskt, speciellt i dag då samma parti har väldigt få evangeliska kristna i sig.¹⁴⁶ Är det fortfarande ett kristet parti när det är icke-troende människor som är med och driver det framåt? När och hur avgör man när ett parti har lämnat Bibelns värderingar?

Varken Nordström eller Pethrus står för den första uppfattningen som presenteras i Bexells och Grenholms *Teologisk etik*. De uppmuntrar politiskt engagemang med sin kristna tro och tycker inte alls att kristna inte ska engagera sig i politiskt arbetet. De anser att kristna har en plats i världen att vara med och bygga samhället så som Kristi ord menar. Kristna bör inte isolera sig från samhällsfrågor som är politiska. Pethrus och Nordström var tydliga med att Guds ord går före allt. Allt politiskt engagemang bedrivs av någon moralisk kompass, om Bibeln är rättesnöret för den kristne ska dess värderingar återspeglas i den kristnes liv. Pethrus menar att frukten av det andliga livet är den kristnes praktiska handlingar. Praktiska handlingar kommer av att läsa Bibeln, be och söka efter Guds röst i samhällsfrågor. Detta är en styrka för både Nordström och Pethrus, de resonerar genom att söka efter Guds vilja i samhälle. Dock blir det problematiskt när en person bedriver religiös politik och försöker

¹⁴⁶ Med evangelisk syftar jag i sammanhanget på kristna som bekänner sig till och står för en traditionell syn på de så kallade privatmoraliska frågorna (äktenskapet, abortfrågor och dylikt).

tvinga Guds ord på människor. Jesus behövde aldrig säga att Han var Messias, Hans liv bar det vittnesbördet. Hans relation till Fadern och Hans vilja till att underordna sig Fadern visade att Han var Messias. I ett alltmer sekulärt Sverige är det kanske inte heller meningsfullt att den kristne heller konstant säger att ”på grund av att jag är kristen vill jag ha det så här”. Om kristna lever ett liv i Guds vilja och påverkar samhället kommer världen att förstå vem de tillhör. Med det menas inte att man ska vara tyst, utan påverka samhället genom Kristi glasögon framför våra ögon, förändra den men inte göra saker och ting i Guds namn. Islamiska Staten bland många olika terrororganisationer är en påminnelse om vad som kan hända när religiösa människor börjar strida för saker och ting i Guds namn.

6. Slutsatser

6.1 Sammanfattning

Syftet med uppsatsen har varit att få en djupare förståelse av det politiska engagemang som Lewi Pethrus hade och den teologiska motivationen bakom detta engagemang. Jag har också sökt förstå hur Baptistsamfundets ledare N J Nordström resonerade kring politiskt engagemang. Utifrån denna förståelse ville jag försöka resonera kring huruvida en pastor kan och bör vara partipolitiskt engagerad. Min frågeställning var ”har svenska Baptistsamfundet och Pingströrelsen ansett att kristna ska engagera sig i politiskt arbete och hur ska de i så fall göra det? Ger dessa traditioner goda skäl till varför kristna ska vara engagerade partipolitiskt/sakpolitiskt om man kommer från dessa samfund?”

Både Baptistsamfundet och Pingströrelsen har historiskt sett haft ett hjärta för politiskt engagemang. Lewi Pethrus var med och startade Pingströrelsen och var tydlig med att pingstvännen ska engagera sig i samhällsfrågor. Han ansåg att det är ett sätt att hjälpa den fattige och att det samtidigt ger den kristne möjligheten att påverka samhället mot ett mer bibelcentrerat håll. Pethrus själv startade ett politiskt parti medan han ledde Pingströrelsen och hade en pastorskallelse. Han hade passion för församlingen och samhällsengagemang och det uttrycks i hur han förhåller sig till sin pastorskallelse och sitt engagemang i samhällsfrågor. Därför ger han goda skäl till att vara politiskt aktiv som pingstvän. Hans liv visar att det är möjligt att göra det och att det är viktigt att göra det för att samhället ska kunna ledas rätt och vara öppet för kristna värderingar. Den fråga Pethrus ställer i den ovan analyserade predikan är: om kristna inte är representanter för Kristus i samhället, vem ska då vara det?

Baptistsamfundets historia visar att det var möjligt att vara partipolitiskt aktiv eftersom de hade flera representanter i riksdagen. Nordström var också tydlig med att belysa hur viktigt det är att som kristen engagera sig i samhället. Han menade att kristna har ett ansvar i att vara med och behålla friheten som Sverige har tack vare tidigare engagemang av kristna i politiskt arbete. Nordström var inte lika tydlig som Pethrus när det gäller partipolitiskt engagemang men han var tydlig i att det är den kristnes uppgift att kämpa för det fädernesland den har blivit anförtrödd.

Min slutsats är att båda dessa traditioner och dess ledare ger goda skäl till att som kristen engagera sig politiskt. De var med och kämpade för kristna rättigheter i Sverige genom engagemang med ordet i centrum. Pethrus och Nordström var tydliga med att Bibeln utgör högsta auktoritet när det gäller den kristnes värderingar inom politiken. Detta är viktigt att betona.

Båda traditioner har också en stark tilltro till att enskilda människor kan vara med och påverka samhället. Kristna ska engagera sig politiskt och vara med i att bidra till det samhälle de lever i genom sitt engagemang. Nordström menar att kristna ska fortsätta arbeta för friheten i landet och Pethrus att kristna ska engagera sig för att reformera samhället till ett mer bibelcentrerat samhälle. Båda ger

bibliska belägg för politiskt engagemang. Pethrus menar att kristna ska använda sin medborgarrätt och förändra samhället; Nordström att kristna ska minnas att regeringen är insatt av Gud. Därför ska kyrkan vara med och påverka andligheten i landet genom att engagera sig politiskt. Däremot har jag också konstaterat att det finns aspekter i deras tänkande som inte är lika fruktbart i ett alltmer sekulariserat Sverige som inte accepterar Bibeln och kristna värderingar som en självklar grund. I dag präglas Sverige av en rad olika influenser från världen. Världen blir mindre genom globaliseringen och utbyte av kunskap sker alltmer. Andra värderingar än de från religionens sfär påverkar samhället.

6.3 Utvärdering och vidare forskning

Det behövs mer forskning inom ämnet tro och politik. Denna uppsats bidrar till en historisk forskning inom området. Kristna lever i ett sekulärt land i dag och har drömmar om hur landet ska se ut. Dessa drömmar och värderingar samt visioner för hur landet bör se ut skapas av att vilja följa Guds ord. Uppsatsen visar att det som kristen går att engagera sig politiskt i ett sekulärt land som Sverige. Uppsatsen bidrar till en grundlig forskning i Lewi Pethrus och N.J. Nordströms politiska engagemang. Den bidrar även med teologiska motivationer till politiskt engagemang. Analysen och diskussionen i uppsatsen bidrar till att förstå Pingstsamfundet samt Baptistsamfundets historiska engagemang inom politiken via ledarna som bidrog till att samfunden växte.

Jag konstaterar i sammanfattningen av uppsatsen att hos Pethrus och Nordström finns aspekter som inte är fruktbare i ett sekulärt Sverige där Bibeln och dess värderingar inte är självklara. I epilogkapitel skriver jag om en varm kristen politikers hjärta för det sekulära Sverige. Denna situation kräver en vidare fördjupning som inte ryms i denna uppsats. Det kan även forskas mer kring huruvida kristna politiker kan och bör stöttas av församlingar. Vidare föreslår jag även en empirisk undersökning angående kristnas engagemang inom politikens värld. Hur många är de? Hur tänker de? Jag föreslår även forskning inom Pingstsamfundet och Evangeliska frikyrkans nutida politiska engagemang. Hur skiljer den sig från då till nu?

6.2 Epilog

Slutsatsen i detta arbete är att mina frågor skulle behöva fördjupas genom flera undersökningar och diskussioner kring kyrka och politik i dagens Sverige. För mig är detta också en personligt mycket viktig fråga. Politik och kristentro är en del av det jag är som person. Jag har varit Kristi lärjunge sen år 2011 och sen 2013 har jag varit politiskt aktiv. Innan jag blev frälst var jag också aktiv inom samhällsfrågor men inte inom partipolitiken. År 2013 gick jag med i Centerpartiets Ungdomsförbund och år 2015 blev jag medlem i Centerpartiet. Längtan efter partipolitiskt arbete har vuxit allt starkare inom mig sedan dess. Jag har aldrig hållit med om allt som partiet eller ungdomsförbundet står för,

och många gånger har det varit på grund av att jag tycker att bibeln är emot de saker som partiet är för. Med mitt intresse och engagemang inom politiken och längtan efter att följa Kristus har jag fått kämpa och brottas med att vara kristen politiker i ett post-kristet land.

Jag är uppvuxen i en pingstförsamling och är idag aktiv i en församling som är anknuten till Evangeliska Frikyrkan (EFK) och Equmenia. På grund av mina rötter i Pingst och nuvarande engagemang inom EFK ville jag se hur dessa samfundets rötter ser på politiskt engagemang. Jag vet att jag i framtiden vill arbeta inom Pingstsamfundet och Evangeliska Frikyrkan, därför ville jag veta hur de historiskt har sett på politiskt engagemang.

Jag har efter att ha skrivit denna uppsats kommit fram till att en kristen person kan vara politiskt aktiv om denne kommer ifrån dessa samfund och både pingströrelsen och EFK (som har sina rötter i baptistsamfundet) har historiskt varit engagerade i samhällsfrågor också på riksnivå. Bibeln har haft en viktig plats i det politiska engagemanget. Petrus ville reformera samhället till att vara mer kristet och Nordström ansåg att kristna skulle engagera sig politiskt och stå för kristendomsundervisning i skolorna. Det båda hade gemensamt är en längtan efter att ha bibeln i centrum när man som kristen engagerar sig politiskt.

Min personliga brottnings har idag fått mer ro, jag har landat i att jag alltid kommer ha ett hjärta för politiskt engagemang och samhällsfrågor och bibeln är mitt rättesnöre för livet. Med ordet i centrum vill jag leva och bygga min moral och mina värderingar. Därför kommer jag alltid bygga mina åsikter i ljuset av Guds ord. Med detta gör jag inte anspråk på att jag har de "rätta kristna värderingar" och att alla andra kristna därför ska rösta på samma parti som jag. Jag tycker inte heller att kristna ska starta egna partier. Min personliga erfarenhet inom politiken är att när vi lever som Kristi lärjungar och bygger våra åsikter väl och argumenterar väl för dem behöver vi inte gömma oss bakom religiositet. Begreppet "jag tycker så för att jag är kristen" har jag blivit allergisk mot eftersom kristna tycker så olika. Det är förvirrande. Vilken kristen har rätt blir frågan för den sekulära kristne. Tycker alla kristna som Kristdemokraterna eller Kristna värdepartiet? Mitt svar är NEJ!

Jag tror att kristna behöver engagera sig inom politiken och samhällsfrågor. Vi har en skyldighet att med gåvor vi har fått av Gud vara med och bygga samhället och vara en röst för Kristus i ett samhälle som inte känner Kristus.

Jag träffade Daniel Bäckström (1975) som är en kristen politiker och en riksdagsledamot. Daniel har en bakgrund inom EFS och har gått bibelskola i Bergen i Norge och varit engagerad inom politiken sen han var 19 år. Idag är Daniel 43 år gammal och blev invald till riksdag av Säffle kommun år 2014 och är aktiv inom Centerpartiet. Jag mejlade Daniel angående min Uppsats och ville höra hans resonering i att vara kristen och politiker. Han svarade mitt mejl med att bjuda in mig till Riksdagen för att diskutera min uppsats.

När jag kommer till Riksdag 14 Mars 2019 blir jag välkommen av en lång man med härlig glädje till livet. Daniel börjar direkt prata om hur viktig Gud är för honom. Att Gud är allt och det Daniel gör är Hans kallelse. Han beskriver själv en brottning med att vara kristen och politiker och berättar att i sin långa resa har han lärt sig att Guds ord har den främsta platsen i hans liv. Jesus har kallat Daniel till att vara Kristi lärjunge och ljus i det sammanhanget han är. Han berättar att innan riksdagsuppdraget fick han flera olika möten med Gud som fick honom att längta efter bibeln och han började läsa den mer frekvent och har hållit den som sin vägledning sedan dess.

Daniel berättar om att innan han är politiker är han Guds son och med det innebär att följa Fadern. Hans moral och etik är byggd på Guds ord vilket gör att i sina argument tänker han kristet men han anser inte att man behöver säga att man är i kristen i varje mening när man som kristen politiker debatterar.

Mitt besök avslutas med att vi ber för varandra och välsignar varandra och ber att vårt land ska få träffa Kristus. Det är drömmen, det är vad vi båda vill.

Visar Daniel på ett klokt sätt att som kristen agera i dagens politik? Vad tänker andra kristna som är politiskt engagerade i olika partier? Personligen längtar jag efter att fler kristna ska engagera sig politiskt, och jag tror att det är en del av vårt uppdrag men jag tycker inte att vi ska argumentera genom att ”vi tycker så för att vi är kristna”, vi ska vara en Kristi väldoft och på denna doft kommer människor att förstå vem vi tillhör. Jag tycker att Daniel agerar klokt inom politikens värld. Han har känt sig kallad dit och längtar efter Gud men han basunerar inte ut att hans värderingar är som de är för att han är kristen. Vi behöver inte konstant ropa ut det. Jag tror att jag som pastor kan engagera mig politiskt och anser att jag har en skyldighet att göra det eftersom jag har fått politik på mitt hjärta. Jag ska nog inte vara riksdagsledamot men jag önskar att kunna få vara ljus i politikens värld. Jag längtar efter dagen då fler kristna vågar stå för Guds ord och vara med och förändra samhället och jobba för de fattiga i vårt samhälle på en riksnivå. Men mest längtar jag efter att vinna människor till Kristus och stå en dag framför min Herre och säga tack. Tack för korset och tack för nåden till att vara din dotter. Tills den dagen springer jag mitt lopp, lever jag så lever jag för Kristus, dör jag så hoppas jag att jag dör för Kristus.

Litteraturförteckning

Tryckta källor

Alvarsson, Jan – Åke. 2014. *Om Pingströrelsen. Essäer, översikter och analyser*. Artos och Norma bokförlag. Skellefteå.

Amnå, Erik och Johannesson, Lena (red). 1993. *Tro mot tradition. Om den frikyrkliga identiteten*. Författarna och Carlssons förlag. Stockholm.

Bexell, Göran. och Grenholm, Carl-Henric. 1997-Teologisk etik. En introduktion. Verbum förlag. Stockholm.

Cedersjö, Björn. 2001. Bortom syndakatalogen. *En studie av svensk frikyrklig etik från 1930-talet till 1990-talet*. Libris. Örebro.

Carlsson, Carl-Gustav. 1990. *Människan, samhället och Gud. Grunddrag i Lewi Pethrus kristendomsuppfattning*. Lund University press

Danielson, HJ. Och Nordström, NJ. 1936. *Svenska baptistsamfundet. Vad det är, vad det lär, vad det vill*. Ernst Westerberg. Stockholm.

Halldorf, Joel. 2017. *Biskop Lewi Pethrus. Biografi över ett ledarskap. Religion och mångfald i det svenska folkhemmet*. Artos och Norma förlag. Skellefteå

Josefsson, Ulrik, 2005. *Liv och över nog: den tidiga pingströrelsens spiritualitet*. Skellefteå: Artos.

Lagergren, David. 1989. *Framgångs tid. Svenska baptist-samfundet åren 1914–1932*. Med dubbla förtecken. Libris. Örebro.

Nordström. N. J. 1941. *Fäderneslandets Majestät och Guds kyrka*. De ungas förlag. Stockholm.

Pethrus Lewi. 1944. *Given kejsaren vad kejsaren tillhör*. Förlaget Filadelfia. Stockholm.

Werner. Maria. Yvonne. 2015. Religion och ideologi. Historikerns hantverk - Om historieskrivning, teori och metod. Redigerad av: Berglund, Louise och Agneta Ney. Lund: Studentlitteratur.

Internet

Historia. 2019 Online: <https://kristdemokraterna.se/om-oss/historia/>

